

Exempel på praktknära forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet

Sammanställning utförd av det nationella RUC-nätverket
Juni 2016

Förord

Varje lärosäte med lärarutbildning har en egen benämning på funktion/sektion/avdelning som arbetar med samverkansfrågor skolväsende/lärosäte (t.ex. RUC, RUN, Forum för Samverkan, SUSa, PUD, MKL). Dessa organisatoriska enheter var tidigare obligatoriska för lärosätena att ha, utifrån uppdrag i regleringsbrev om s.k. Regionala utvecklingscentra (RUC).

Lärosätena samlas i en regional tillhörighet som RUC Syd, RUC Väst, RUC Mitt, RUC Öst, RUC Norr vilka tillsammans skapar det nationella RUC-nätverket som möts två eller flera gånger per år. Nätverket har löpande kontakt med myndigheter som Skolverket, Skolinspektionen, Skolforskningsinstitutet och andra aktörer angående utbildningsåtgärder och samverkansrelaterade frågor om utveckling av skolverksamhet och lärarutbildning.

Vid den nationella konferensen för RUC-nätverket i november 2015 deltog Lena Adamson, generaldirektör vid Skolforskningsinstitutet (Skolfi). Skolhuvudmännen efterfrågar kontakter med lärosätena vad gäller FoU-arbete och forskningssamverkan i högre utsträckning än tidigare. Diskussionen handlade bland annat om hur samarbete och samverkan skapas och kan utvecklas mellan olika myndigheter och tillsammans med skolhuvudmännen. En synpunkt som framkom var att det är viktigt att ta avstamp i det som pågår redan idag vad gäller praktiska forskningsprojekt som bidrar till att bygga en kunskapsbas för professionen. RUC-nätverket erbjöd sig att sammanställa ett underlag med exempel på praktiska forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet från de olika lärosätena, bland annat med anledning av att Skolfi planerade utlysningar av medel till denna typ av forskning.

Mot denna bakgrund tog RUC Öst initiativ till en inventering¹ av exempel. Materialet presenterades vid nationella konferensen för RUC-nätverket vid Högskolan Dalarna i maj 2016 där Lena Adamson, Skolfi deltog. Materialet är också sammanställt i denna rapport som innehåller 49 exempel från 18 lärosäten. Detta material inte gör anspråk på en samlad inventering av praktiska forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet utan ska ses som en exempelsamling.

Exemplen uppvisar en stor variation. Projektbudgetarna varierar från 25.000 till 18 miljoner kronor med finansiering från kommuner, landsting, lärosäten, VR, Skolverket, SPSM, MUCF och företag. Projekten sker i olika former som avhandlingsarbete, forskarskolor, följeforskning, learning study, kollegiala samtal under forskares ledning, forskningscirkel, ämnesdidaktiska nätverk, forskningsprojekt som inkluderar lärarfortbildning samt utvecklingsarbete med förskolor och skolor. Ämnesområdena visar en stor spännvidd, från IKT och digitalisering till bedömning, delaktighet, naturvetenskap i förskolan och nationella prov. Professionella involveras på olika sätt i projekten, t.ex. vid insamling av empiri (observationer, enkäter, samtal), genom följeforskning som inkluderar kontinuerliga kontakter, genom att lärare och forskare skapar undervisningsmaterial eller genom att projekt innehåller forum för gemensamma reflektioner. Flera projekt har, oavsett ämne, tillkommit för att stärka kopplingen mellan forskning och skola.

En viktig fråga framåt är hur lärarna själva initierar och formulerar forskningsfrågor och även bedriver FoU-projekt för att utveckla en kunskapsbas. Det finns också en utvecklingspotential när det gäller att involvera studenter vid lärarutbildningen i forskningsprojekt.

RUC Öst 2016-06-17

via

Anna-Mia Bergkvist, Stockholms universitet (anna-mia.bergkvist@su.se)

Cecilia Vestman, Mälardalens högskola (cecilia.vestman@mdh.se)

---

¹ Se bilaga 1 Förfrågan till nationella RUC-nätverket

Innehåll

Förord.....	1
Göteborgs universitet exempel 1.....	4
Göteborgs universitet exempel 2.....	5
Göteborgs universitet exempel 3.....	6
Högskolan i Borås exempel 1.....	7
Högskolan i Borås exempel 2.....	8
Högskolan i Borås exempel 3.....	9
Högskolan Dalarna exempel 1.....	10
Högskolan Dalarna exempel 2.....	11
Högskolan Dalarna exempel 3.....	12
Högskolan i Gävle exempel 1.....	13
Högskolan i Gävle exempel 2.....	14
Högskolan i Gävle exempel 3.....	15
Högskolan i Jönköping exempel 1.....	16
Högskolan i Jönköping exempel 2.....	17
Högskolan i Jönköping exempel 3.....	18
Högskolan Kristianstad exempel 1.....	19
Högskolan Kristianstad exempel 2.....	20
Högskolan i Skövde exempel 1.....	21
Högskolan i Skövde exempel 2.....	22
Högskolan Väst exempel 1.....	23
Högskolan Väst exempel 2.....	24
Högskolan Väst exempel 3.....	25
Karlstads universitet exempel 1.....	26
Karlstads universitet exempel 2.....	27
Karlstads universitet exempel 3.....	28
Linköpings universitet exempel 1.....	29
Linköpings universitet exempel 2.....	30
Linköpings universitet exempel 3.....	31
Linnéuniversitetet exempel 1.....	32
Linnéuniversitetet exempel 2.....	33
Malmö högskola exempel 1.....	34
Mittuniversitetet exempel 1.....	35
Mittuniversitetet exempel 2.....	36
Mittuniversitetet exempel 3.....	37
Mälardalens högskola exempel 1.....	38
Mälardalens högskola exempel 2.....	39
Mälardalens högskola exempel 3.....	40

Stockholms universitet - STLS exempel 1	41
Stockholms universitet - STLS exempel 2	42
Stockholms universitet – STLS exempel 3	43
Södertörns högskola exempel 1	44
Södertörns högskola exempel 2	45
Södertörns högskola exempel 3	46
Umeå universitet exempel 1	47
Umeå universitet exempel 2	48
Umeå universitet exempel 3	49
Uppsala universitet exempel 1	50
Uppsala universitet exempel 2	51
Uppsala universitet exempel 3	52
Örebro universitet exempel 1	53
Örebro universitet exempel 2	54
Örebro universitet exempel 3	55
Bilaga 1 2016-03-30	56
Förfrågan till nationella RUC-nätverket	56

Göteborgs universitet exempel 1

Projektets namn: Helena Sagar, CUL-doktor (CUL = Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning vid Göteborgs universitet), Kungsbacka kommun, med avhandlingen *Teacher Change in relation to Professional Development in Entrepreneurial Learning*, som lades fram vid Göteborgs universitet i januari 2014.

Budget och finansiering: Externfinansierade doktorandstudier. Skolhuvudmannen, Kungsbacka kommun, står för lärarens lön under studietiden. Staten står för utbildningen. Göteborgs universitet tar inte ut någon avgift av skolhuvudmännen.

Projektid (start och slut): Åtta år med avslut 2014 – doktorandstudier på halvfart och lärarjobb parallellt på halvtid.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Göteborgs universitet och Kungsbacka kommun.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Forskarskolan ska främja utveckling av forskning knuten till lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet och verka för forskningsanknytning av den grundläggande lärarutbildningen. Helenas frågor: Målet var att ringa in vilka faktorer som är viktigast för den enskilda lärarens utveckling och fördjupa sig i dem. Det blev fyra huvudområden: skolledningens stöd, tid, kollegorna och det personliga förhållningssättet. Alla hänger förstås ihop.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Fakultetsövergripande forskarskola i utbildningsvetenskap. Doktoranderna antas till ett av tio forskarutbildningsämnen. Forskarutbildningen syftar till att utveckla den studerande till en självständig och kritisk forskare, med förmåga att planlägga, slutföra och muntligt och skriftligt redovisa forskningsprojekt. Projekt som studerar kunskapsbildning, undervisning och utbildning inom något av de tio forskarutbildningsämnena som alla har relevans när det gäller utveckling och förbättring av undervisning och elevernas utveckling och lärande.

Övrig information om projektet: Helena Sagar är nu lektor och lärare i NO och teknik på Kullaviksskolan i Kungsbacka kommun. Helenas tjänst består idag av fyra delar: 35 % forskning, 30 % skolutvecklingsprojekt, 25 % undervisning och 10 % presentationer. Fortsättning på Helenas arbete i Kungsbacka: <http://www.kungsbacka.se/Kommun-och-politik/Lediga-jobb/Trafva-vara-medarbetare/Helena-utvecklar-undervisningen-med-ny-forskning/>

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Helena Sagar, Kullaviksskolan, Kungsbacka kommun: helena.sagar@kungsbacka.se

Göteborgs universitet exempel 2

Projektets namn: ”Lärande och Inflytande på riktigt – när olikhet är normen!

Budget och finansiering: Total budget 3 960 000 kr varav 1 735 000 kr från SPSM, 225 000 kr från Skolverket, 1 600 000 kr från Mölndals kommun samt 400 000 kr från Göteborgs universitet.

Projektid (start och slut): Start 2014-01-01. Slut 2016-02-01.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Göteborgs universitet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Skolverket samt Högsolan i Borås.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Det saknades likvärdighet mellan enheter och inom enheter i Mölndal. Delaktigheten behövde öka på olika plan. Behov fanns att hitta systematisk hållbar verksamhetsutvecklings”modell”. Koppling mellan skolutveckling och forskning behövde utvecklas. Systematisk forskningsbaserad verksamhetsutveckling söktes som främjar inkludering och lärande och involverar all personal på enheten.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Följande anser vi påverkar en ökad måluppfyllelse för alla barn/elever vilket är huvudmålet :

- Struktur för organisering och systematiskt lärande och hållbar verksamhetsutveckling.
- Delaktighet på riktigt i alla led, samt inkludering.
- Stärka kopplingen praktik, beprövad erfarenhet och forskningsresultat.
- Pågående processgrupper (enhetens ”utvecklingsmaskin”) där utgångsläget är vardagsverkligheten.

Beskriv hur projektet bedrivits? Projektet, som succesivt gick över till verksamhetsutveckling, har haft en agil inriktning. Vi har alltså kunnat och behövt ställa om kompasskursen under resan.

Det mesta arbetet har utförts lokalt på enheterna där vi har arbetat med organisering av verksamhetsutveckling (utvecklingsgrupper) samt processer av utveckling och lärande (all personal i processgrupper med tränad processledare). Vi har arbetat med en skolutvecklare och en forskare som har varit ansvariga för några enheter per par. Seminarier har hållits där vi har lärt med och av varandra över enhetsgränserna. Vi har skapat en lokal ”vass” processledarutbildning i Mölndal. Dokumentation har gjorts både skriftligt och med film där vi har haft hög transparens.

Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärutbildningen? I steg I (2014) deltog ca. 40 pedagoger med vilka vi skapade 7 lärgrupper utifrån intressanta teman/ämnen. I steg II (2015) har all personal på tio enheter varit med (4 förskolor, 3 låg/mellanstadieskolor och 3 högstadieskolor).

Övrig information om projektet: Projektet startade som ett projekt, men har mer och mer gått över till systematiskt kvalitetsarbete. Erfarenheter av att arbeta och starta med hela enheter är en framgångsfaktor som bör användas när vi kan. Ett nära samarbete mellan skolutvecklare och forskare har visat sig vara en bra kombination för att koppla ihop forskningsresultat med praktiken.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Projektledare Christer Ferm christer.ferm@molndal.se, projektsamordnare Gunilla Almgren /Bäck gunilla.almgren-back@molndal.se. Webbadress: www.skolutvecklingmolndal.net.

Göteborgs universitet exempel 3

Projektets namn: Svenska med Mobilen

Budget och finansiering: 95 000 kr

Projektid (start och slut): Pilotstudie: december 2015 – mars 2016. Nästa studie planerar vi från nu från april 2016 fram till och med hösten 2016.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Göteborgs universitet, Högskolan Väst – DigitaL-projektet (Chalmers), Hermods Vänersborg, Företagen Mobilearn och Resource Point.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Syftet med pilotprojektet är att 1) kartlägga vilka kommunikativa aktiviteter nyanlända ägnar sig åt för att lära sig svenska på mobilen och 2) jämföra två grupper av arabisktalande nyanlända, där den ena gruppen får intensifierad muntlig träning baserat på ett utbildningskoncept med en mobil applikation (app) medan den andra inte får något specifikt mobilt stöd. Båda grupper deltar i Arbetsförmedlingens insats Grundläggande moduler på Hermods under tio veckor.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Resultatet från pilotprojektet har gett en bild av hur nyanlända använder sina mobiler generellt och hur de drar nytta av sina mobiler för att lära sig svenska specifikt. Vidare visar resultaten att nyanlända uttrycker önskan om att få mer tillgång till kontakter med svenskar samt att prata och lära sig mer svenska. Trots att deltagarna rapporterar att de använder mobiler intensivt dagligen, lades relativt lite tid på att lära sig svenska med mobilen. De elever som hade påbörjat sin SFI uttryckte att de fick relativt liten muntlig träning, något som de mycket starkt önskade få mer av. Detta projekt bidrar med att undersöka några metoder som kan vara kompletterande i undervisningen av nyanlända. Det behövs mer forskning pedagogisk utveckling och koppling till undervisningen. Ett genomgående resultat i projektet är att det är svårt att hitta motivationen till att använda mobilen för studier på egen hand. Om inte vanan finns att använda mobilens möjligheter är det svårt att träna på ett meningsfullt och utvecklande sätt. Att hitta rutiner för självstudier är något som bör utvecklas vidare.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärutbildningen? Projektet har hittills involverat migrationspersonal och lärare på Hermods i Vänersborg. I det första pilotprojektet har inte funnits några studenter inom lärutbildningen. I nästa fas av projektet som vi planerar nu, ämnar vi involvera både programmeringsstudenter i att utveckla en mobil plattform för att samla användbara appar inriktade mot svenska språket och kulturen. Då har vi också tänkt att involvera SFI-lärostudenter i första hand men även andra lärostudenter som är intresserade av att vara med i projektet.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Linda Bradley, e-post: linda.bradley@chalmers.se, tel: 0709-924309. DigitaL-projektets sida: <http://digitallearning.nu/> Här finns min rapport från Svenska med Mobilen-projektet <http://digitallearning.nu/resultat-2/>

Högskolan i Borås exempel 1

Projektets namn: Spel och appar i svensk undervisning.

Budget och finansiering: 215 000 från akademichefen.

Projektid: December 2015 – juni 2016.

Medverkande lärosäte/ lärosäten och andra parter: Högskolan i Borås (och insamling av data i två kommuner vars pågående projekt följeforskas av RCIW-medlemmarna Anita Norlund och Marianne Strömberg).

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Projektets syfte är att göra en inledande belysning av vad som kännetecknar praktikens erbjudanden om, användning av och motiv för användning av spel och applikationer.

- Vad karaktäriserar de spel och applikationer som erbjuds av rådgivande myndigheter och av skolbibliotek för de aktuella elevgrupperna?
- Med vilka motiv erbjuds dessa spel och applikationer av rådgivande myndigheter och av skolbibliotek?
- Vad karaktäriserar de spel och applikationer som lärare väljer för sin undervisning?
- Var och hur hittar lärare dessa spel och applikationer?
- Med vilka motiv väljer lärare dessa för sin undervisning?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Det har visat sig att lärare och annan pedagogisk personal finner det svårt att medvetet välja bland den stora mängd appar som finns. Det finns indikationer på att urvalet av appar görs med en mängd olika motiv, av mer eller mindre för eleven stödjande karaktär.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/ skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Datan är mycket varierad och bygger delvis på material insamlat före projektets start. Under projektet har enkäter och intervjuer genomförts.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Anita Norlund,
anita.norlund@hb.se

Högskolan i Borås exempel 2

Projektets namn: HELA - Holistiskt Engagerat Lärande för Alla

Budget och finansiering: Totalkostnad 18 802 000 kronor.

Projektid (start och slut): 2015-08-01 till 2017-05-31.

Medverkande lärosäte/ lärosäten och andra parter: I HELA samverkar 11 offentliga organisationer från kommun och region: Psykologenheten för Mödra- och barnhälsovård Södra Älvsborg Närhälsan, Navet Science center – Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, Familjecentralen i Ulricehamn, Familjecentralen Stadsdel Väster i Borås, Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken Södra Älvsborgs Sjukhus (BUP), Habiliteringen H&H VGR, Högskolan i Borås, 23 skolor/förskolor tillsammans med sin barn- och elevhälsa, från 4 kommuner i Sjuhärad; Borås, Ulricehamn, Bollebygd och Mark

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? HELA-projektet, syftar till att minska den psykiska ohälsan bland barn/ungdomar och att alla elever ska bli behöriga till gymnasiet efter avslutad grundskola samt att antalet avhopp från gymnasieskolan ska minska.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Genom en inventering har det visat sig att personal i skola och förskola uppgår att de saknar kunskap och förhållningsstrategier för hur man bygger relationer med barn/ungdomar i svårighet. Även många föräldrar behöver stöd i detta arbete. Kunskaper/metoder för hur man bygger upp trygga relationer, en inkluderande miljö med aktiviteter där olikheter berikar, saknas liksom verktyg som kompenserar och utvecklar målgruppens förmågor och funktioner. Genom utbildningsinsatser, med utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet, erbjuder HELA nya metoder och verktyg, där kunskaper från psykologin och pedagogiken berikar varandra.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/ skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? De planerade aktiviteterna tar ett helhetsgrepp runt målgruppen och är uppbyggda i två steg; kompetensutveckling, utbildning och metodutveckling samt aktiviteter riktade mot målgruppen. A) Kompetensutveckling av pedagoger, rektorer, förskolechefer, barn- och elevhälsa i Sjuhärad. Kompetensutvecklingen är på 3 terminer och omfattar 23 enheter, sammanlagt 500 personer (4 studiedagar per enhet, utbildningsträffar per enhet, 3-5 konsultationsträffar per arbetslag, enskild handledning för pedagoger, ledarskapsutbildning av rektorerna och förskolecheferna). B) Föräldrautbildning. C) Metodutveckling Habilitering H&H VGR. D) Aktiviteter och insatser riktade till den primära målgruppen (982 barn och ungdomar).

Övrig information om projektet: Forskare från Högskolan i Borås följer projektet. Följeforskarna från RCIW, Högskolan i Borås, kommer med hjälp av enkäter och intervjuer att följa arbetet i HELA utifrån 5 indikatorer: Relationsskapande/lärandemiljö, undervisningsinnehåll/stöd i lärandet, delaktighet och kommunikation, samarbete, välbefinnande/förhållningsstrategier.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Elisabeth Persson, Högskolan i Borås, elisabeth.persson@hb.se.

<http://www.navet.com/public/uploads/5631f179d77b0Tillhemsidorochintran.pdf>

Högskolan i Borås exempel 3

Projektets namn: Forskningsbaserade förhållningssätt.

Budget och finansiering: 192 116 kr

Projektid: September 2014 – juni 2016 med trolig förlängning.

Medverkande lärosäte/ lärosäten och andra parter: Högskolan i Borås och Specialpedagogiska skolmyndigheten, Västra regionen.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Mål för utvärdering är följande: År 2016 ska en majoritet av rådgivarna

- a) uppleva stärkt förmåga att skapa beprövad erfarenhet utifrån rådgivningsuppdrag, strategisk samverkan och kursverksamhet samt
- b) besitta förmågan att skapa beprövad erfarenhet utifrån rådgivningsuppdrag, strategisk samverkan och kursverksamhet t.ex. genom att försöka publicera texter på konferenser och i tidskrifter.

På detta sätt blir erfarenheter från rådgivningsuppdrag beprövade, forskningsanknutna, tillämpade och förmedlade. Delsyftena är att stärka rådgivarnas förmåga till ”forskningsbaserade arbetssätt” i rådgivningsarbetets olika former, att erfarenheter dokumenteras genom användandet av befintliga dokumentationssätt, att via kollegialt lärande i vardagen, samt vid seminarieträffar med vägledare från Högskolan i Borås, kritiskt och kollegialt belysa och granska dessa erfarenheter samt att rådgivarnas eget arbete med att skapa beprövade erfarenheter inom området inkluderingsförmåga tillämpas och används för att stödja skolors utvecklingsarbete (påbörjad samverkan).

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärarande? Rådgivarna som är projektets huvudaktörer får kontinuerligt uppdrag från förskolor och skolor i syfte att stödja deras utveckling av inkluderande lärandemiljöer. Med en ökad förankring i forskning och beprövad erfarenhet förväntas elevers villkor med avseende på likvärdighet och måluppfyllelse förbättras.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/ skolans verkamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet har involverat föreläsningar och liknande storgruppsarrangemang. Störst fokus har dock legat på grupparrangemang där så kallade rådgivare vid myndigheten i första skedet gruppvis har beskrivit fall som sedan har diskuterats i seminarieform med högskolans forskare (Anita Norlund, Bengt Persson, Elisabeth Persson, Per-Åke Rosvall och Marianne Strömberg). Texter om beskrivna fall har också getts skriftlig respons. I andra skedet har rådgivarna arbetat med att skriva artiklar. Där har forskarna (Lill Langelotz, Anita Norlund, Elisabeth Persson, Marianne Strömberg och Lena Tyrén) handlett och bland annat bistått med teoretisk ram (från praktikarkitekturteorin) och adekvata analysbegrepp i syfte att stödja rådgivarnas utveckling till att arbeta utifrån forskning och att skapa beprövad erfarenhet. Den 10 maj 2016 presenterade rådgivarna sina analyser för kollegor och ledning vid SPSM Västra regionen. Vid denna presentationsdag deltog också professor Bengt Persson, prorektor Martin Hellström och SPSM:s generaldirektör Greger Bååth.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Anita Norlund, anita.norlund@hb.se

Högskolan Dalarna exempel 1

Projektets namn: Digitaliseringen av skolans tidiga läs- och skrivpraktiker (Att skriva sig till läsning med dator – utan penna!)

Budget och finansiering: 760 000 kr från Skolforskningsfonden, Högskolan Dalarna.

Projektid (start och slut): ht 2011- vt 2013

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan Dalarna och Sandvikens kommun. Deltagande i projektet Eva Hultin, forskare i pedagogik (forskningsledare för projektet); Maria Westman, forskare i svenska.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Studien syftade till att beskriva, diskutera och problematisera villkoren för läs- och skrivlärandet när metoden Skriva sig till läsning med dator – utan penna! implementeras i år 1 i en kommuns grundskolor samt att bidra till den nationella och internationella didaktiska diskussionen om villkoren för implementering av IKT-baserade metoder i den tidiga läs- och skrivundervisningen. Studien har såväl ett elev- som lärarperspektiv med ett fokus på undersökandet av dessa.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Studiens resultat utgjorde ett underlag för en fortsatt didaktisk diskussion bland framförallt lärare hur läs- och skrivundervisningen i allmänhet och metoden i synnerhet kan utvecklas. Flera av lärarna i projektet och en projektledare i kommunen var också med och författade en bok om Att skriva sig till läsning (se nedan); flera av lärarna som deltog i detta blev senare förstelärare på sina skolor.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Vi forskare genomförde deltagande observationer på ett månatligt nätverk för lärare som arbetade med metoden, organiserat av kommunens projektledare; vi genomförde klassrumsobservationer i två klasser, en vecka per termin, vi genomförde djupintervjuer med 8 lärare; vi samlade in elevtexter i år 1 och 3; vi filmade specifikt olika skrivprojekt inom ramen för projektet. Vi gav kontinuerlig feedback till lärare på den månatliga nätverken där vi presenterade preliminära resultat. Vi genomförde också en kommunkonferens där samtliga författande lärare också presenterade sina kapitel; vi presenterade projektet för kommunens samtliga rektorer och politiker när vi blev inbjudna. Eva Hultin har föreläst under och efter projektet vid lärarutbildningen (Svenska) vid högskolan Dalarna. Boken sålde snabbt slut sin första upplaga och den används på flera lärarutbildningar i Sverige.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Eva Hultin, ehu@du.se.

För mer ingående information om projektet, läs boken, *Att skriva sig till läsning* (red. Hultin & Westman).

Högskolan Dalarna exempel 2

Projektets namn: Stärkt läs- och skrivdidaktisk kompetens för ett breddat synsätt kring inkludering

Budget och finansiering: 1 939 000 kr.

Projektid: HT2013-VT2016

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan Dalarna, en Dalakommun

Frågor och behov som utgör grund för projektet: Det övergripande syftet med projektet var att stärka förskoleklasslärares, lärares samt speciallärares och specialpedagogers ämneskunskap inom läs- och skrivområdet och att utveckla och utmana former för kollegialt och individuellt lärande hos lärare och samtalsledare (speciallärare och specialpedagoger). Följande forskningsfrågor formulerades:

- Hur beskriver lärare och samtalsledare sin förändrade och fördjupade kompetens inom läs- och skrivområdet och därmed förmåga att bedöma elevers läs- och skrivutveckling?
- Hur beskriver samtalsledare sin förändrade och fördjupade kompetens att leda professionella pedagogiska samtal?

Projektets syfte att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande: De ämnesteoretiska föreläsningarna och den praktiska tillämpningen syftade till att öka den ämnesdidaktiska kompetens inom läs- och skrivområdet hos lärare i förskoleklass och årskurs 1, vilket är grundläggande för formativt förhållningssätt i läs- och skrivundervisningen. Samtalen mellan lärare och samtalsledare syftade till att öka möjligheterna för enskilt och kollegialt lärande inom läs- och skrivområdet. Forskningens syfte var att undersöka vilket lärande de medverkande utvecklade av de kunskapshöjande insatserna samt att bredda synsättet kring inkludering.

Genomförande av projektet: Lärare och samtalsledare medverkade i föreläsningar om läs- och skrivutveckling. Efter varje föreläsning genomförde lärarna uppdrag med sina elever för att tillämpa föreläsningens teoretiska innehåll. Samtalsledare ledde kollegiala samtal om erfarenheterna från föreläsning och praktisk tillämpning. Samtalen genomfördes två gånger efter varje föreläsning för att synliggöra lärandet i samband med föreläsning och genomförda uppdrag. I anslutning till föreläsningar, genomförda uppdrag och samtal skrev deltagare reflektioner i form av en dubbellogg.

Övrig information om projektet: I projektet medverkade 46 lärare i förskoleklass och årskurs 1 i den aktuella kommunen samt 12 samtalsledare (specialpedagoger och speciallärare). I projektet genomfördes a) ämnesteoretiska föreläsningar (4 st), praktiska uppdrag i verksamheten (8 st), professionella kollaborativa samtal om uppdragets genomförande (8 st), professionella kollaborativa samtal om samtal (metasamtal) (8 st), intervjuer med förskoleklasslärare (23 st), intervjuer med lärare (25 st). Projektet har genererat konferensbidrag och flera populärvetenskapliga artiklar. Författande av ett antal vetenskapliga artiklar är under arbete.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Tarja Alatalo tao@du.se och Désirée von Ahlefeld Nisser dva@du.se,
<http://www.du.se/sv/Forskning/Forskningsprojekt/?projectid=2522&searchword=&inprojectname=&indescription=&inkeyword=>

Högskolan Dalarna exempel 3

Projektets namn: Socioemotionella program i förskola och skola – förskolebarns, elevers samt förskollärare och lärares erfarenheter.

Budget och finansiering: Projektet har finansierats av skolforskningsfonden, 2 300 000 kr.

Projektid (start och slut): ht 2011 – vt 2014.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Kommuner som medverkade: Hedemora, Sandviken, Avesta och Gävle. Medverkande forskare: Åsa Bartholdsson, filosofie doktor i socialantropologi, Johanna Gustafsson Lundberg, teologie doktor i etik och Eva Hultin, docent i pedagogik.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Projektet syftar till att belysa olika aktörsperspektiv på implementering av och arbetet med socioemotionella program i den kommunala grundskolan och förskolan. Följande frågor har projektet arbetat med:

1. Hur kan olika aktörers (lärare, föräldrar och elever/barn) erfarenheter förstås utifrån ett intersektionellt perspektiv där kategorierna genus, etnicitet, ålder och socioekonomisk tillhörighet analyseras?
2. Vilka föreställningar har olika aktörer angående hemmets respektive skolans ansvar för den socioemotionella socialisationen och utvecklingen?
3. Hur konstrueras gränser mellan det privata och det offentliga i socioemotionella programs arbetsmaterial (exempelvis Livsviktigt och Livskunskap)?
4. Vilka nya innebörder för skolans normativa uppdrag skapas genom bruket av socioemotionella program?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektets forskningsresultat bidrar till ny kunskap och perspektiv om förskolors och skolors arbete med manualbaserade socioemotionella program; den kunskapen skapar underlag för nya kritiska och didaktiska reflektioner över den egna praktiken. Kunskapen aktualiserar också frågor om lärarprofessionen. Genom att lyfta fram olika aktörers erfarenheter av arbetet med detta program skapas förutsättningar för didaktisk förändring i förskole- och skolpraktiken.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet har genomfört deltagande observationer i fyra olika verksamheter där arbete med manualbaserade program har genomförts (förskola; samtliga stadiet på grundskolan); det har genomförts intervjuer med lärare, förskollärare, elever, barn, föräldrar, rektorer, ansvariga för denna verksamhet i kommuner. Till samtliga verksamheter har forskarna rapporterat och diskuterat sina resultat med direkt. Det ordnades också en kommunkonferens för regionens samtliga kommuner, där projektet som helhet presenterades och diskuterades. Projektet har också avrapporterats i rapport och i en antologi, Sociala relationer, värdegrund och lärarprofessionalitet (red Bartholdsson & Hultin, 2015). Denna antologi används i lärarutbildning vid Högskolan Dalarna och vid andra lärosäten.

Kontaktpersoner för mer information: Åsa Bartholdsson, aba@du.se och Eva Hultin, ehu@du.se

Högskolan i Gävle exempel 1

Projektets namn: Lärares didaktiska användning av informations- och kommunikationsteknologi (IKT) i teknikstödda miljöer.

Budget och finansiering: Avhandlingsarbete som del av Jörgen Holmbergs doktorandstudier om lärares didaktiska användning av IKT. Finansiering sker via forskningsprojektet "IT i lärande" vid Högskolan i Gävle.

Projektid (start och slut): April 2014- oktober 2018.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan i Gävle och Stockholms universitet.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? I enlighet med samhällsutvecklingen i stort digitaliseras i allt högre utsträckning även skolan. Forskning visar att lärare upplever ett behov av fortbildning och vetenskapligt stöd i processen med att anpassa sin profession till dessa nya förutsättningar. Befintlig forskning inom området har samtidigt kritiserats för att inte i tillräcklig utsträckning erbjuda ett sådant stöd. Praktiknära forskningsinsatser blir därmed viktiga. De övergripande frågeställningar som tjänat som utgångspunkt i projektet är:

Hur konstitueras lärarnas arbete i teknikstödda miljöer?

Vilka kunskaper behöver lärare i teknikstödda lärmiljöer?

Hur kan IKT användas för att skapa didaktiska mervärden för undervisning och lärande?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Forskare och deltagande lärare arbetar i enlighet med principer för design- och utvecklingsforskning. Skapandet av praktiska undervisningsdesigner, samt ökad teoretiskt förståelse av hur IKT kan användas för att skapa mervärden i undervisning och lärande, ses därmed som två huvudsakliga och parallella mål.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Forskningsarbetet har bedrivits i nära samarbete med verksamma gymnasielärare i engelska. De undervisningsdesigner som skapats och utvärderats har utgått från och genomförts utifrån skolverksamhetens och lärarnas önskemål och förutsättningar.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Jörgen Holmberg, jonhog@hig.se, Göran Fransson, gfn@hig.se.

Högskolan i Gävle exempel 2

Projektets namn: Implementation of a Quality Assurance System in upper secondary school

Budget och finansiering: Finansieras av Högskolan i Gävle, ca 150 000:- /år

Projektid (start och slut): 2015-2017

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan I Gävle, Akademin för Utbildning och Ekonomi, Avdelningen för Utbildningsvetenskap.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Det är ett följeforskningsprojekt som rektorn på en skola önskade få till stånd i samband med att de håller på att implementera ett kvalitetssäkringssystem som bygger på processororientering.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Utifrån ansatsen om följeforskning följs arbetsprocessen bland lärare, skolledning och åsikter om arbetet fångas upp och återförs delvis till skolledningen. Forskarens funderingar och kritiska tankar och reflektioner diskuteras med ledningen i syfte att bättre förstå det arbete som sker och hur det uppfattas och ev. ominriktas.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Skolans mål med processororienteringen är att få ordning på arbetsprocesser och skapa ordning och reda i rutiner vilket skall tydliggöra arbetet för lärarna/ledningen och i förlängningen ge bättre måluppfyllelse för eleverna, t.ex. genom att skolan blir bättre på att fånga upp elever i behov av särskilt stöd eller att tydliggöra målen för eleverna.

Utifrån ansatsen om följeforskning följs arbetsprocessen bland lärare, stödfunktioner och skolledning och åsikter om arbetet fångas upp och återförs delvis till skolledningen. Forskarens funderingar och kritiska tankar och reflektioner diskuteras med ledningen i syfte att de bättre skall förstå det arbete som sker och hur det uppfattas samt att kunna göra ominriktningar i implementeringsarbetet.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet Göran Fransson (Docent i pedagogik), Högskolan i Gävle, gfn@hig.se, 070 – 321 29 09.

Högskolan i Gävle exempel 3

Projektets namn: Att förebygga hot och våld i skolan genom hållbara relationer — en studie av lärares relationsarbete i skolans mellanrum

Budget och finansiering: 2MKR

Projektid (start och slut): 2012-2014

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan i Gävle

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Målet med studien var att bidra till en förbättring av utbildningsmiljöer i skolan, genom att undersöka hur personal och elever bygger och upprätthåller relationer som främjar utbildningsmiljöer. Ett särskilt intresse riktades mot de informella sociala situationerna och ställena i skolan.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Trygga skolmiljöer främjar lärande enligt forskning.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Fallstudie i samverkan med personal och elever på högstadieskola.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet

<http://www.hig.se/Ext/Sv/Organisation/Akademier/Akademien-for-utbildning-och-ekonomi/Forskning-vid-akademien/Forskning-didaktik/Forskningsprojektet-Skolans-mellanrum.html>

Högskolan i Jönköping exempel 1

Projektets namn: Förskolepedagogiska forskningsdialoger med inriktning mot barns språkande och bruk av digitala medier i förskolan.

Budget och finansiering: 230.000 kr 20% av kommunfinansierad RUC-doktorandtjänst (samtliga 13 kommuner i Jönköpings län)

Projektid (start och slut): 2013 – 2014.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: HLK och samtliga 13 kommuner i Jönköpings län.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Hur kan vi skapa ett forum för gemensamt reflektera kring barns språkande som kan leda till fördjupning och kunskapsutveckling såväl hos lärarutbildare, förskollärare och forskare/doktorander? Hur kan vi gemensamt identifiera verktyg som kan nyttjas för att förändra den egna verksamheten. Utgångsläget för dialogerna ska vara att de ska vara förankrade i aktuell vetenskaplig forskning, att de yrkesverksammas frågor kring den egna verksamheten speglas i dialogerna och att dialogerna leder till förändringar i de yrkesverksammas förskolepraktik.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Genom att tillsammans med forskare/lärarutbildare utveckla en ny och annorlunda förståelse för den egna praktiken och därmed vidareutveckla och fördjupa de yrkesverksamma förskolläraernas och förskolecheferna möjligheter till ett förändrat handlande i den egna praktiken.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? De olika dialogrummen träffades cirka två gånger per termin kl. 9-15. I varje dialogrum ingick 15 medverkanden; en kommundoktorand, en lärarutbildare, arbetslag av förskollärare och förskolechef.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Monica Nilsson, docent i pedagogik vid HLK.

Högskolan i Jönköping exempel 2

Projektets namn: Modellskolan.

Budget och finansiering: 12 miljoner kronor. VR, ESF och Kommunförbundet.

Projektid (start och slut): 2010 – 2015.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: HLK, Högskolan i Halmstad och Jönköpings kommun.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Mål och syfte med modellskolan Jönköpings kommun var att utveckla skolan i kommunen, att öka lärarnas kompetens och att förbättra kunskapskvaliteterna hos eleverna samt att alla elever ska nå godkänt i alla ämnen i åk 9.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Huvudidén för Modellskolan bygger på att om lärare utvecklar vetenskapliga kompetenser som integreras i den didaktiska skickligheten så att de kan forska i den egna praktiken kommer skolans kvalitet att öka. För att nå fram till en Modellskola som klarar kraven i Skollagen Kap 1 § 5 (Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet) och där kvaliteten ökar tillämpas en särskild kompetensutvecklingsmodell, 3O-modellen. Modellen bygger på tre ben: Input – Fördjupning – Bearbetning.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen?

Input – där rektorer och lärare inspireras genom föreläsningar, filmer, studiebesök, litteratur etc. Målet är att hela organisationen ska uppleva glädjen i att utvecklas kollektivt och kollegialt.

Fördjupning – där rektorer och lärare i seminariets form (7-grupper) samtalar om, diskuterar och granskar inspirationens innehåll med utgångspunkt i den lokala skolans villkor. Inom ramen för bearbetningen ligger också den forskning som lärarna gör i den egna verksamheten.

Bearbetning – som består av grupphandledning (7-grupper) där input och bearbetning ska integreras i den konkreta yrkesverksamheten. Grupphandledning styrs av den dialogiska reflektionsmodellen (se Åberg, 2014) och syftar till att formulera autentiska frågor som har med den konkreta yrkesutövningen att göra.

Modellen bidrar till att innehåll, arbetssätt och metoder i undervisningen kontinuerligt omprövas och utvecklas. Samtliga lärare och skolläring medverkar under 3-4 timmar i veckan.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Tomas Kroksmark, professor i pedagogik vid HLK.

Högskolan i Jönköping exempel 3

Projektets namn: Tidig upptäckt - tidig insats (TUTI) – en longitudinell studie av engagemang och beteendeproblem hos barn i svenska förskolor.

Budget och finansiering: 5 000 000 kr från Socialstyrelsen och Forte

Projektid (start och slut): 2012 – 2014.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: HLK, Linköpings Universitet, Jönköpings läns landsting, HHJ, Örebro universitet samt sex svenska kommuner.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Projektet har två syften. För det första att pröva validitet i och använda ett frågeformulär avsett att identifiera beteendeproblem hos barn i svensk förskola. För det andra att identifiera faktorer som under en tre års period verkar påverka barns positiva engagemang i förskolans aktiviteter. Påverkansfaktorerna kan handla både om barnens egenskaper, egenskaper i barns samspel och barnens förskolemiljöer.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektet visade att de flesta barn i svensk förskola är engagerade i olika aktiviteter och i samspel med andra barn, vilket i sin tur bidrar till barnets lärande och psykiska hälsa. De flesta barn som uppvisade beteendeproblem visade också ett lägre engagemang i förskolan. Resultatet visade dock att barns engagemang och beteendeproblem var till viss del kopplat till barnets avdelningstillhörighet. På avdelningar där det förekom hög grad av positivt samspel mellan barnen och där förskollärare var lyhörda för barns behov och utveckling visade barnen oftare högt engagemang och uppvisade mindre grad av beteendeproblem. Sammanfattningsvis indikerar resultatet att socialt samspel och lyhörd personal bidrar till barns engagemang och lärande, i synnerhet när det gäller barn som uppvisar beteendeproblem och som behöver extra stöd utöver det stöd alla barn får i förskolan.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärutbildningen? I en förstudie inbjöds förskolepersonal och specialpedagoger för att validera enkätfrågorna som användes i huvudstudien. Under samtliga tre år skattade personalen barns fungerande i förskolans vardag. Empirin har analyserats av studenter vid Oslo Universitet som har utgjort grunden för deras examensarbeten i specialpedagogik.

Övrig information om projektet: I anslutning till projektet planeras en longitudinell uppföljningsstudie i årskurs 3 med fokus på relationen mellan barnets engagemang, beteendeproblem, socialt samspel i förskolan och barnets skolprestationer i årskurs 3. Syftet är att över tid undersöka vilken betydelse förskolemiljön och barnets fungera i förskolan har för barnets senare lärande och skolprestationer.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Madeleine Sjöman,
madeleine.sjoman@ju.se,
<http://ju.se/download/18.5045ff19141d529a58f3be/1439277306507/TUTI.pdf>

Högskolan Kristianstad exempel 1

Projektets namn: Vad innebär undervisning i förskolan kopplat till naturvetenskapligt innehåll?

Budget och finansiering: Kostnad: 242 000 kr (60 000 kr tillförs i form av forskningstimmar och 182 000 kr bekostas av kommunerna).

Projektid (start och slut): Hösten 2013 – våren 2014.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan Kristianstad Ängelholm, Örskelljunga, Landskrona, Klippan, Bjuv, Svalöv, Helsingborg, Åstorp och Höganäs (totalt 9 kommuner).

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Begreppet undervisning har skrivits fram i skollagen även då det gäller förskolan. Det saknas tidigare forskning inom detta område, dvs. vad begreppet innebär i en verksamhet för yngre barn. Kommunerna som ingår i projektet identifierar att det inte finns något professionellt språk kring uppdrag och undervisning i förskolan.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Syfte med projektet är att genom fördjupad kunskap och förståelse om målstyrda processer ska pedagogerna utveckla ett professionellt yrkesspråk kring uppdrag och undervisning. Genom att använda naturvetenskap som utgångspunkt vill projektgruppen utveckla pedagogernas kompetens att stimulera och utmana barns nyfikenhet och lärande.

Beskriv hur projektet bedrivits? Inspiration från Learning Study som kompetensutvecklingsmodell ligger till grund för förslaget. Learning Study är en form av aktionslärande/ aktionsforskning, vilket innebär att de arbetslag som ska ingå i projektet själva anmäler sitt intresse. Learning Study innebär att lärarna arbetar utifrån en gemensam lärandeteori och i det här projektet används variationsteori/utvecklingspedagogik.

Föreläsning: Högskolan ger gruppen om ca 50 personer (30 pedagoger, 10 förskolechefer samt 10 deltagare från förskolegruppen Skåne Nordväst) 2 föreläsningar à 3 timmar kring det teoretiska ramverket. En övergripande föreläsning för samma grupp kring naturvetenskap à 3 timmar.

Föreläsningarna ges i Kristianstad och Skåne Nordväst.

Handledning: Fil dr Susanne Thulin och Fil dr Laila Gustavsson handleder vardera 5 grupper. Varje grupp får 6 handledningar á 2 timmar.

Förskolecheferna och förskolegrupp Skåne Nordväst träffar inledningsvis Susanne och Laila under 2-3 timmar vid ett tillfälle i Kristianstad.

Litteratur: Högskolan ger förslag på litteratur som samtliga i gruppen ingående lärare måste läsa för att uppdraget ska fungera (ca 250 sidor totalt). Litteraturen bekostas av kommunen.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Fil dr Susanne Thulin susanne.thulin@hkr.se, fil dr Laila Gustavsson laila.gustavsson@hkr.se.

Högskolan Kristianstad exempel 2

Projektets namn: Hur ska vi göra då? Praktisk utveckling av en grundsärskolas arbete med bedömning för lärande.

Budget och finansiering: Budgeteras utifrån faktiska omkostnader i form av arbetstid för utförande lektorer samt OH för lärosätena. Kostnad för beställaren av projektet: 349 000 kr + moms inkl resor.

Projektid (start och slut): Hösten 2014 – hösten 2015

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan Kristianstad, Malmö Högskola. Lärare och elevassistenter inom sarskolan Annebergsskolan i Malmö stad. Projektet har byggt på medaktörskap.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet?

Införandet av en ny läroplan för grundsärskolan (Lgr 11), medförde ett tydligare fokus på kunskap, att en ny struktur med syfte, centralt innehåll och kunskapskrav implementerades. Denna skrivning har medfört ett behov från verksamheten att fylla de olika begreppen som finns i kursplanerna med ett konkret innehåll, och diskutera hur undervisning och bedömning kan planeras, genomföras och utvärderas. Ett antal pedagoger och skolledare i Malmö stad ställde sig frågan *Vad innebär bedömning i vår verksamhet?* Frågan föranledde en praktisk utbildning, som blev en del i Malmö stads satsning *Skolsatsning 2012*.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Syftet med skolsatsningen var att initiera förändringsarbete för ökad måluppfyllelse, kopplat till bedömning för lärande i relation till elever med intellektuella funktionsnedsättningar. En av de bärande idéerna var att det skulle synas och märkas att det skett en förändring i verksamheterna. På de gemensamma träffarna reflekterade de över elevernas lärande, utifrån den dokumentation som presenterades.

Beskriv hur projektet bedrivits?

- Utbildningen har skett ute i verksamheterna.
- Processledarna deltog i det dagliga arbetet under flera tillfällen.
- Tanken var att bygga upp en förståelse med utgångspunkt i gemensamma erfarenheter.
- Pedagogerna dokumenterade på olika sätt sin verksamhet, och samlade empiri.
- Gemensamma träffar anordnades, där personalen tillsammans analyserade och reflekterade över dokumentationerna.
- I vissa grupper har även dessa reflektionstillfällen filmats och filmerna har sedan legat till grund för personalens gemensamma reflektioner.
- Under hela processen har pedagogerna fått handledning och läst litteratur kopplad till undersökningsområdena.
- Vid de gemensamma träffarna har processledarna deltagit.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:

Fil dr Daniel Östlund daniel.ostlund@hkr.se

Fil dr Lotta Andersson lotta.anderson@mah.se

<http://hkr.diva-portal.org/smash/get/diva2:904000/FULLTEXT01.pdf>

Högskolan i Skövde exempel 1

Projektets namn: Hemmets påverkan på studieresultat

Budget och finansiering: budget: 50 000 kr varav 25 000 kr finansieras av en kommun och 25 000 kr av interna medel för forskning.

Projekttid (start och slut): 2016-01-01 – 10-01

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan i Skövde samt x kommun.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Kommunen och skolan har vänt sig direkt till lärosätet för att få stöd i sitt utvecklingsarbete. Projektets mål är att öka elevers måluppfyllelse genom att öka dialogen mellan hem och skola. Skolan prövar en modell för detta.

Utdrag ur dokumentation:

Frågan är väckt om i vilken utsträckning föräldrars medverkan och kunskap om skolans verksamhet kan ha betydelse för elevernas resultat. ”*Kan vi genom att jobba tätare tillsammans med hemmen höja elevernas resultat?*” Under en period prövas en modell för ökad föräldramedverkan genom fördjupad information om mål, undervisning, resultat med mera. Målet med denna mer utvecklade samverkan är att skapa ett närmare samarbete mellan hem och skola för att därigenom ge förbättrade förutsättningar för elevers måluppfyllelse. Skolan avser att vid fyra tillfällen bjuda in föräldrar till information och dialog. Föräldrar anmäler sitt intresse för medverkan.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen?

- Projektet tar sin utgångspunkt i en skolas egna frågor.
- Skolan bedriver ett utvecklingsarbete.
- Utvecklingsarbetet och den praktisknära studien är planerad i dialog mellan forskare och praktik.
- Forskare medverkar, stödjer och följer upp resultat via observation av utvecklingsarbete, fokusgrupp med föräldrar (referensgrupp), enkät till föräldrar, intervju med lärare.
- Forskare analyserar, dokumenterar och för dialog med skolan under projektet.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Susanne Gustavsson
susanne.gustavsson@his.se

Högskolan i Skövde exempel 2

Projektets namn: Nya portar 2.0 - Elevrådet och fritidsgårdsrådet som offentliga rum för ungas demokratiska inflytande på lokal nivå.

Budget och finansiering: kommunalt utvecklingsprojekt finansierat av MUCF motsvarande en heltid under ett år samt 200 000 kr för forskning finansierat av Skövde kommuns folkhälsoråd.

Projektid (start och slut): 2015-01-01 till 2016-10-01

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan i Skövde och Skövde kommun.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? I Skövde kommun sker ett omfattande utvecklingsarbete där målet är att göra barn och ungdomar delaktiga utifrån nationell ungdomspolitik. Projektet har två syften: I) att utveckla förutsättningar för ett långsiktigt demokratiarbete på skolor och fritidsgårdar; II) att ge stöd till arbete genom att en forskare följer processen. Frågan för utvecklingsprojektet är: Hur kan skolan och fritidsgårdarna som offentliga rum, bidra till att stärka alla ungas inflytande i den lokala demokratin? I projektet ska kommunens demokratiarbete genom skolans elevråd och fritidsgårdar identifieras. Demokratiprocesser ska kartläggas från initiering av en fråga till ett beslut och verkställande av denna fråga. Med utgångspunkt i denna idé ska projektet:

1. Utifrån ungas önskemål utveckla demokratiprocesserna i grundskolan, gymnasieskolan och på fritidsgårdar.
2. Genom att följa och analysera processen identifiera och utveckla hur alla ungas inflytande kan möjliggöras, stöttas och utökas.
3. Utveckla strategier för hur grundskolan, gymnasieskolan och fritidsgårdar, som offentliga rum, kan bidra till att stärka alla ungas inflytande i den lokala demokratin.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektet har inget primärt fokus på vad som traditionellt benämns undervisning (lektioner) utan syftar till att utveckla arbetet kring formellt elevinflytande på organisatorisk nivå på skolan och i kommunen samt ungas inflytande i lokalsamhället genom fritidsgårdarna.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Har bedrivits i nära samarbete med projektledaren på kommunen och tillsammans har vi samarbetet med olika elevråd, elevklasser, lärare, rektorer, fritidsledare, ungdomsarbetare, lärararbetslag inom gymnasieskolan, gymnasieskolan, grundskolan och fritidsgårdarna.

Övrig information om projektet:

Projekt mål:

- Att grundskolan, gymnasieskolan och fritidsgårdarna blir funktionella offentliga rum som skapar möjligheter för unga att utöva inflytande.

Effekt mål:

- Att grundskolan, gymnasieskolan och fritidsgårdarna utgör en bas för ungas inflytande.
- Att kommunens Barn- och ungdomspolitiska inriktning kring delaktighet genomförs.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Erik Andersson, Högskolan i Skövde, erik.andersson@his.se

Högskolan Väst exempel 1

Projektets namn: DILS: Digitala arenor i läs- och skrivpraktiker i grundskolans tidigare år – mot nya läromodeller för literacitet.

Budget och finansiering: Finansierades med medel från Marcus & Amalia Wallenbergs Minnesfond omfattande 4.5 milj. för tidsperioden.

Projektid: Projektet startade 2012-01-01 och avslutades 2014-12-01.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter:

I projektet följer Sylvana Sofkova Hashemi, forskare och Katarina Cederlund, doktorand båda vid Högskolan Väst samt Peter Andersson vid Göteborgs universitet elever och lärare i tre klasser på olika orter i Sverige från årskurs 1 till 3.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet?

Inom projektet *DILS – Digitala arenor i läs- och skrivpraktiker i grundskolans tidigare år* studerar vi tillsammans med lärare i åk 1-3 de didaktiska utmaningar som digitala verktyg och arenor ställer på undervisning och läs- och skrivlärande.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande?

Målet är att tillsammans med lärare identifiera kritiska aspekter för hur teknologin påverkar undervisningsförloppets olika faser och elevers kunskapsutveckling i termer av en kommunikativ förmåga samt ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt till texter och kunskap. På så vis hoppas vi ta ett steg på vägen mot nya läromodeller för arbetet med literacitet i den svenska skolan.

Beskriv hur projektet bedrivits?

Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen?

Genom videospelningar, observationer och intervjuer studeras undervisningsförlopp och digitala textaktiviteter i tre klassrum i Västsverige. Klasserna följs under 3 års tid. Projektets fokus på de tidiga skolåren, tillsammans med en aktionsforskningsinriktad metod, gör den unik. Det tidiga läs- och skrivlärandet betonas, tillsammans med digital kompetens, som nyckelkompetenser i den nya läroplanen för grundskolan. Sammanförandet av digitala verktyg och tidigt läs- och skrivlärande ger projektet stor didaktisk potential genom att öppna vägar till kunskap om hur teknologin kan användas som resurs för läsning och textskapande i en skolkontext.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:

Kontaktperson är Sylvana Sofkova Hashemi, Högskolan Väst och Göteborgs universitet.

Länk: <https://dilsprojektet.wordpress.com/>

Högskolan Väst exempel 2

Projektets namn: Talking and Seeing Maths in Games

Budget och finansiering: Budgeten omfattade 1,2 milj. kr/år under tre år och finansierades av Wallenbergstiftelsen.

Projektid: Projektet startade 2008 och avslutades 2011.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Medverkande parter var Högskolan Väst, Lunds universitet och Stanford University. Projektet genomfördes i samverkan med skolor på tre orter nära respektive lärosäte.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Två perspektiv studerades specifikt:

- Lärandet och motivationen för barnen, får de en bättre förståelse? Hur motiverande är det jobba med denna typ av teknik?
- Att studera införande av ny teknik i en verksamhet, hur gör man detta på ett bra sätt?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Syftet var att se hur Rutiga familjen fungerar ihop med digitala skrivtavlor, dvs whiteboard och hur man under tre år kan utöka för att involvera övriga skolor i närmiljön. Högskolan Väst fick kontakt med en skola och en intresserad lärare som redan före projektstart använde whiteboard i sin undervisning.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen?

År 1: Under första hösten var tanken att tre lärare som undervisar i en förstaklass, en tredjeklass och en femteklass skulle bli varma i kläderna och testa matematikprogrammet och implementeringen i skolans digitala whiteboard. Under påföljande vår använde de sedan hjälpmedlet skarpt i matteundervisningen och eleverna fick regelbundna mattetester för att se hur de utvecklades.

År 2: Andra hösten drog fler skolor igång med projektet genom att lärare som arbetat med programmet var ambassadörer och instruerade andra lärare.

År 3: Under det tredje året var programmet och konceptet väl utvecklat så att alla skolor i kommunen kunde ta del av materialet.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:

Lena Pareto, Högskolan Väst.

Länk: [Wallenbergstiftelsen storsatsar på forskningsprojekt om matematik och IT](#)

Länk: [Lärarhandledning Rutiga familjen](#)

Högskolan Väst exempel 3

Projektets namn: Utveckla matematisk förståelse med Rutiga familjen och lärarens roll”

Budget och finansiering: Finansierades med medel från Skolverkets Matematiksatsning omfattande 2 531 600 milj. kr första året samt ytterligare påfyllning av budget påföljande år, men i mindre omfattning.

Projektid (start och slut): Projektet startade 2011 och avslutades 2013.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Högskolan Väst och Uddevalla kommun med lärare och elever i årskurs 1-5, totalt 1000 elever.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? För projektet fanns en grund i det tidigare genomförda projektet med Rutiga familjen och whiteboards, som beskrivs med titeln Talking and Seeing Maths in Games.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Syftet med projektet var att stödja och undersöka hur spel kan integreras med lärande och lärarens roll för elever att lära matematik.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Lärarna utbildades i programmet och pedagogiken utvecklades kontinuerligt bl. a. genom uppföljande videoinspelningar som granskas för att förbättra det didaktiska upplägget enligt modellen för Learning study. I projektet introducerades spelet till 1000 elever i årskurs 1-5 inom samma kommun. Forskarna arbetade i nära samverkan med både lärare och elever för att stödja utvecklingsprocessen. Ett synligt resultat var att eleverna lärde sig förstå matematik bättre om de spelat spelet i tio veckor enligt projektledaren.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:

Lena Pareto, Högskolan Väst.

Länk: [Räkna med Rutiga familjen](#)

Länk: [Uddevalla kammar hem mattemiljoner](#)

Karlstads universitet exempel 1

Projektets namn: PiF – Problemlösning i förskoleklass.

Budget och finansiering: Forskarnas egen forskningstid, lärarnas kompetensutvecklingstid.

Projektid:

Delstudie 1: 2014-2015

Delstudie 2: 2015-2016

Delstudie 3: 2017-2019 (finansiering ej klar än)

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Karlstads universitet och Linnéuniversitetet tillsammans med sju skolor i två kommuner.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? När elever inte kan läsa eller skriva, vilken matematik kan man arbeta med då? Att arbeta med problemlösning i förskoleklass kan vara utmanande, spännande, lärorik och givande för både elever och lärare. Projektet visar att det är önskvärt och roligt att låta förskoleklassens matematikundervisning ta sin utgångspunkt i problemlösning.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Direkt implementering i klassrummet, uppgifter testas i förskoleklasser (två kommuner, sju skolor, 13 klasser, ca 250 elever). Lärarna genomför lektionerna och har kollegiala samtal kring problemlösning i förskoleklass och hur det kan ges form.

Beskriv hur projektet bedrivits. Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? 2014-2015 genomfördes en designstudie i åtta förskoleklasser med ca 150 elever. Syftet med interventionen var att studera vilka möjligheter till lärande i matematik problemlösning ger, samt få inblick i hur eleverna upplever en matematik-undervisning med utgångspunkt i problemlösning. Båda forskarna testade olika uppgifter inom bland annat sannolikhet, kombinatorik, 2D och 3D i en rad olika förskoleklasser. Uppgifterna justerades efter behov och projektet gick in i nästa fas. 2015-2016 genomförs en forskningscirkel med åtta förskoleklasslärare med utgångspunkt i resultaten från designstudien. De testar uppgifterna i sina egna förskoleklasser och reflekterar kring sitt förhållningssätt. Syftet är att studera implementering av en matematikundervisning med utgångspunkt i problemlösning.

Övrig information om projektet: Kontaktperson: Jorryt van Bommel, jorryt.vanbommel@kau.se, 054-700 2315. Webb-adress till projektet: <https://www.kau.se/matematik/forskning/pif>

Karlstads universitet exempel 2

Projektets namn: Läsa mellan raderna - att undervisa om och utveckla avancerad läsförmåga i skolan.

Budget och finansiering: Projektet har finansierats av Vetenskapsrådet/UVK.

Projektid (start – slutdatum): 2012 – 2014.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Karlstads universitet i samverkan med lärare från 15 skolor i fem kommuner.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Är det så att en undervisning som systematiskt bygger på dialog, strukturerade reflexionsuppgifter och på övning i metakognitivt tänkande ger särskilt gynnsamma förutsättningar för elevers läsutveckling? En mängd tidigare studier påvisar att en strukturerad läsundervisning, som ägnas åt att träna elevers medvetenhet om olika läsförståelsestrategier, kan bidra till en signifikant förstärkning av elevernas läsförståelse. Likaså finns det en rad studier som på teoretisk grund ger stöd åt att prövande och reflekterande samtal om texter kan hjälpa elever att växla mellan läsarter och fördjupa deras reception av texter.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektet syftar till att belysa effekterna av en strukturerad och på vetenskaplig grund baserad undervisning om läsning och lässtrategier.

Beskriv hur projektet bedrivits. Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet har byggt på en serie interventionsstudier där vi tillsammans med deltagande lärare har utvecklat undervisningsuppläggen. Den modell som vi utvecklat kallar vi Dialogisk strategiundervisning (DSU). Den innebär att undervisningen kombinerar texttolkande samtal med successiv introduktion av ett urval lässtrategier samt återkommande skrivuppgifter avsedda att uppmuntra eleverna till att tänka analytiskt och tolkande om texterna som de läser. Effekterna av interventionerna har studerats med hjälp av läsförståelsetester, klassrumsobservationer samt lärar- och elevenkäter. I de första två studierna har vi jobbat med noveller som texttyp och fokuserat främst på resultaten av genomförandet i form av elevers läsutveckling. I den tredje studien har vi riktat in oss på argumenterande texter. Vi har också studerat själva undervisningsprocessen.

Övrig information om projektet: I projektet har huvudsakligen Christina Olin-Scheller och Michael Tengberg arbetat. Under delar av projektet har också Stig-Börje Asplund, Anna Lindholm, Anna Lyngfelt (Göteborgs universitet), Marie Tanner, Marie Wejrums och Magnus Åberg varit verksamma.

Kontaktperson och projektledare: Christina Olin-Scheller, e-post: chriolin@kau.se.

Webbadress till projektet: <https://www.kau.se/lasa-mellan-raderna>

Karlstads universitet exempel 3

Projektets namn: Testing Talk.

Budget och finansiering: Vetenskapsrådet (dnr 2012-4129) 5 413 000 kr.

Projektid: 2013 – 2016

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Karlstads universitet tillsammans med Uppsala universitet samt lärare och elever från 10 klasser i fyra skolor i två kommuner. Totalt 161 elever deltar.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Av all verksamhet som pågår i skolan är sannolikt prov och tester det som är mest avgörande för eleverna. I Skolinspektionens redovisning från 2011 (Lika eller olika?) framförs stark kritik mot hur de nationella proven rättas, däribland proven i engelska i årskurs 9.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Syftet med projektet är att generera en övergripande beskrivning och analys av hur muntliga tester introduceras, genomförs och bedöms. Fokus ligger på den muntliga delen av det nationella provet i engelska i årskurs 9.

Beskriv hur projektet bedrivits. Hur har projektet t.ex. involverat professionella/ skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Inom projektet arrangeras interaktiva workshops med språklärare, där autentiska data används för att höja lärares medvetenhet om testdeltagande, genomförande, administration och bedömning. Lärarna som deltar i projektet förväntas få verktyg som i framtiden underlättar genomförande och bedömning av muntligt språk. Förutom lärarworkshops på deltagande skolor kommer öppna workshops genomföras, dit regionens lärare är välkomna.

Kontaktpersoner: Pia Sundqvist pia.sundqvist@kau.se 054-7001508 och Erica Sandlund erica.sandlund@kau.se tel 054-7001709 Karlstads universitet.

Webb-adress till projektet: <https://www.kau.se/testing-talk> www.kau.se/forskare/erica-sandlund
www.kau.se/forskare/pia-sundqvist

Linköpings universitet exempel 1

Projektets namn: Framtidens fritidshem – ett aktionsforskningsprojekt

Budget och finansiering: 3Mkr, delad finansiering deltagande huvudman och universitet

Projektid (start och slut): Ht 2013 – Ht 2016

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Linköpings universitet, Norrköpings kommun

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Det övergripande syftet för projektet (FiF) var att skapa former för strukturerat utvecklingsarbete som är kontinuerligt och integrerat i fritidshemmens verksamhet genom dialog, reflektion och öppenhet mellan och inom olika fritidshemsavdelningar. Frågeställningar specificerades successivt under projekttiden utifrån iakttagelser och analys av material samt i samråd med lärare på fritidshem. Områdena handlar exempelvis om lekfrämjande arbetssätt och hur samverkan kan utvecklas mellan fritidshem och skola.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Genom att ta avstamp i verksamhetens behov leder projektet till förbättringar i verksamheten som gagnar eleverna.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet är ett aktionsforskningsprojekt där 3 skolor med sammanlagt 10 fritidshemsavdelningar har deltagit under 2,5 år. Projektet har haft följande utgångspunkter: 1) Verksamhetsutveckling ska ske utifrån verksamhetens behov 2) Forskares roll är att fungera som katalysatorer i processen samt ge stöd, och skapa kontinuitet och struktur i ett utvecklingsarbete 3) Forskningsfrågor kan initieras såväl av deltagande lärare på fritidshem som av forskare. Forskningen både metodologiskt och resultat har legat till grund för föreläsningar på lärarutbildningarna.

Projektet har följt en aktionsforskningsmodell där strukturerade reflektionsmöten ägt rum med syfte att i förlängningen leda till en aktion som respektive fritidshem bestämmer inriktning på. Förutom att forskarna lett reflektionstillfällena har även etnografisk data samlats in i form av intervjuer och observationer. I den delen har också elevers perspektiv på fritidshem belysts.

Projektet ska slutrapporteras hösten 2016. Tentativa resultat från projektet har redovisats på spridningskonferenser under våren -16 där forskare och praktiker gemensamt redovisat resultat från aktionsforskningen dvs. de aktioner som genomförts på de deltagande fritidshemmen med syfte att utveckla verksamheten. Projektets resultat har publicerats i ett antal artiklar där ett mål varit att de deltagande fritidslärarna också ska vara medförfattare i några av dem. För att implementera och sprida projektets resultat har medel sökts för att lärare som deltagit i projektet får utbildning i att bli reflektionshandledare och genomföra liknande utvecklingsarbete på andra fritidshem i kommunen.

Kontaktpersoner:

Helene Elvstrand, Universitetslektor i Pedagogiskt arbete vid Linköpings universitet

Annaliisa Närvänen, Docent Linnéuniversitetet, projektledare

Linköpings universitet exempel 2

Projektets namn: Matematikdidaktik för bättre matematikkunskaper

Budget och finansiering: 10 Mkr: delad finansiering deltagande huvudmän och universitet

Projektid (start och slut): 2013 - 2018

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Linköpings universitet, Linköpings kommun, Norrköpings kommun

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Projektet syftar till att dels höja elevers intresse för matematik, dels öka måluppfyllelsen i grund- och gymnasieskolans matematikkurser.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Genom att forskare från LiU och matematiklärare i kommunerna samarbetar och tar lärarnas befintliga undervisningspraktiker som utgångspunkt kombineras forskning, kompetens- och praktikutveckling. Förutom kompetensutveckling för de deltagande lärarna i projektet har arbetet resulterat i elevcentrerade och elevaktiva undervisningspraktiker, samt i flertalet rapporter och artiklar i den praktiktäna tidskriften Nämnaren. Erfarenheter och resultat från samarbetsprojektet har presenterats på lokala såväl nationella föreläsningar, workshops och seminarier.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet är ett långsiktigt samarbetsprojekt mellan universitetet och deltagande huvudmän. Som en del av projektet finansierar kommunerna två forskartjänster i matematikdidaktik, varav en tjänst är riktad mot grundskolan tidigare år, främst år 1-6, och en tjänst är riktad mot grundskolan år 7-9 och gymnasiet. Projektet består av ett flertal delprojekt. I ett av dessa har man arbetat med aktiviteter som utmanar och ger något till alla elever oberoende på vilken nivå eleverna befinner sig. I ett annat delprojekt har man undersökt möjligheter och utmaningar med att använda responssystem (mentometersystem) i matematikundervisningen. Ett tredje delprojekt fokuserade på så kallade IhopParningsAktiviteter som är speciell typ av aktiviteter med låg tröskel som främst tränar elevers begrepps-, procedur- och resonemangsförmåga. Matematikundervisning i mångkulturella klassrum, problemlösning och kamratbedömning är temata för några av de andra delprojekten.

Kontaktpersoner för mer information:

Jonas Bergman Ärlebäck, Universitetslektor i matematikdidaktik vid Linköpings universitet, deltagande forskare

Margareta Engvall, Universitetslektor i pedagogik vid Linköpings universitet, deltagande forskare

Linköpings universitet exempel 3

Projektets namn: Learning Study på Linköpings gymnasieskolor

Budget och finansiering: projektet finansieras av Linköpings kommun som står för 30 % av en heltidstjänst för Anja Thorsten och för handledningstid för två förstelärare (tot. 15 %).

Projektid (start och slut): ht 2014 – vt 2017 (ev. längre)

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Linköpings universitet, Linköpings kommun

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Projektet syftar till att öka det kollegiala lärandet och att öka lärarnas undervisningskompetens.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektets fokus är relationen mellan undervisning och lärande. Fokus i hela processen är att skapa en undervisning som ger eleverna möjlighet att lära sig, förstå och hantera ett undervisningsinnehåll på ett nytt, mer utvecklat sätt. I en cyklisk process planeras, analyseras och revideras en lektion. Variationsteorin och ämnesdidaktiska teorier används som redskap både vid analys och planering av de lektionerna. Teorin i kombination med lärarnas erfarenhetsbaserade kunskap kopplas till ett konkret undervisningsinnehåll och till den praktik lärarna verkar i just nu.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Anja Thorsten är ansvarig för projektet och samarbetar i en projektgrupp med två förstelärare. Projektet involverar för närvarande nio arbetslag på fyra gymnasieskolor i Linköpings kommun. Varje arbetslag träffas tillsammans med en handledare en timma i veckan. Tre till fyra gånger/termin samlas samtliga lärarlag för gemensam föreläsning och workshop. Anja ansvarar för föreläsningarna och handleder för närvarande fem grupper och metahandleder de andra grupperna. Förstelärarna handleder en resp. två grupper. Varje grupp genomför två studier under året.

Övrig information om projektet: Projektet är planerat att fortsätta även under nästa läsår. Tanken är att fler handledare ska utbildas, så att flera grupper ska kunna genomföra Learning studies.

Kontaktperson för mer information:

Anja Thorsten, Universitetsadjunkt i pedagogik (fil lic.i didaktik), Linköpings universitet

Linnéuniversitetet exempel 1

Projektets namn: Integration för nyanlända ungdomar – deras lärande och sociala villkor

Budget och finansiering: Projektet finansieras dels genom anslag från Kalmarsunds Gymnasieförbund, dels inom ramen för lektors- respektive docents forskningstid från institution. Ytterligare medel avses att sökas under året 2016.

Projektid (start och slut): Projektet, som påbörjades hösten 2015, kommer att pågå under 2016 och avrapporteras i juni 2017.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Medverkande lärosäte är Linnéuniversitetet, Institutionen för Pedagogik och Institutionen för Socialt arbete, samt Kalmarsunds Gymnasieförbund med lärare inom IMSPR på Lars Kaggskolan och Jenny Nyströmskolan.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Från såväl lärare som från elever på ovan nämnda gymnasieskolor har det framkommit ett ömsesidigt behov av mötesplatser och kunskaper om varandras erfarenheter som ett led i en integrationsprocess. Lärare inom IMSPR har uttalat en önskan om mer kunskap vad avser de nyanlända ungdomarnas sociala livssituation samt deras perspektiv på undervisningsinnehåll relaterat till behov.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektets syfte är att fånga upp och strukturera lärares och elevers, liksom skolhälsovårdens och Resurscentrums erfarenheter av att utveckla strategier som främjar ungdomars integration. Strategierna ska ske i överbyggande samverkan inom gymnasieskolans organisation. Forskning visar att sociala villkor påverkar ungdomars kunskapsutveckling och studieframgångar varför även samverkan med andra verksamheter inom kommunen såsom socialtjänsten ska ske.

Beskriv hur projektet bedrivits? Ett skolprojekt i engelska, *Cultural insider and outsider*, där både svenska och nyanlända elever deltog visade på ett behov av mötesplatser och kunskap om varandras erfarenheter som ett led i en integrationsprocess. I nästa steg genomfördes samtal med lärare vilka undervisar inom IMSPR. Vid dessa möten uttalade lärare en önskan om mer kunskap vad avser de nyanlända ungdomarnas sociala livssituation samt deras perspektiv på undervisningsinnehåll relaterat till behov. Elever inom IMSPR har också involverats i projektet.

Kontaktpersoner för mer information:

Ann-Christin Torpsten ann-christin.torpsten@lnu.se

Ulrika Järkestig-Berggren ulrika.jarkestig-berggren@lnu.se

Jan Berggren jan.berggren@ksgyf.se

Linnéuniversitetet exempel 2

Projektets namn: Följeforskning kring karriärlärarysreformen. Samverkan för skolförbättringsarbete mellan skola och universitet.

Budget och finansiering: 1,2 Mkr: delad finansiering deltagande huvudmän och universitet.

Projektid (start och slut): Januari 2014 – Juni 2016.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter:

Kalmar kommun, Nässjö kommun, Vetlanda kommun, Växjö kommun och Ängelholms kommun.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Huvudfokus i projektet är styrning, ledning och organisation i samband med implementeringen av karriärlärarysreformen samt pedagogiska implikationer och vilka spår av förstelärares arbete som går att se i kommunerna. Inom ramen för denna ambition är det ytterst huvudmännens behov att utvärdera, följa upp och identifiera utvecklingsområden för förstelärarnas roll och verksamhet i relation till det övergripande skolförbättringsarbetet som står i centrum. Följande tre syften är framskrivna som grund för projektet:

- Att undersöka styrning och ledning, organisation och uppföljning av genomförandet av förstelärarysreformen bland skolkommuner (kartläggning).
- Att identifiera utvecklingsstrategier som underbygger långsiktigt hållbara förbättringsprocesser och positiv verksamhetsutveckling och/eller resultatutveckling för lärare och elever (analys och syntes).
- Att dra slutsatser om reformens konsekvenser för kommuners och skolors pågående utvecklings- och systematiska kvalitetsarbete och ge förslag till förbättringsåtgärder (slutsatser).

Projektet syftar indirekt till skolförbättringsarbete som kommer elevers lärande och kunskapsresultat till godo genom att organiseringen av förstelärares arbete och konstruktionen av kollegiala stödstrukturer och kollaborativa arenor får möjlighet att inbegripa såväl organisationen vertikalt som horisontellt, dvs. spridningseffekter mellan och inom nivåerna.

Beskriv hur projektet bedrivits? Projektet har främst genomförts via intervjuer med representanter för förvaltningsnivån, rektorsnivån och lärarnivån (förstelärare). Utöver detta har enkäter distribuerats till lärare i de deltagande kommunerna för att undersöka uppfattningar om förstelärarnas spår i verksamheten.

Kontaktperson för mer information:

Daniel Alvunger, daniel.alvunger@lnu.se (delrapporter sökbara på Diva).

Malmö högskola exempel 1

Uppdragsbeskrivning för forskningsledare i samverkan med Malmö stad, Pedagogisk Inspiration (PI Malmö) och Malmö högskola, Fakulteten för lärande och samhälle

Malmö stad och Malmö högskola har gjort en överenskommelse för samverkan mellan Pedagogisk inspiration och Fakulteten för lärande och samhälle. Syftet är att skapa goda förutsättningar för förskollärares och lärares arbete och barns och ungdomars livsval. Samverkan ska bidra till att forskning och beprövad erfarenhet blir en resurs för förskolans, skolans och högskolans utveckling. Samverkan ska även bidra till att skapa gemensamma kunskapsallianser för praktikrelevant och praktisknära forskning och utveckling. Avtalsperioden löper från 2015-09-01 t o m 2020-08-31. Parterna utser en styrgrupp bestående av en representant från PI och en representant från Lärande och samhälle som ansvarar för ledning och uppföljning av forskningsledarnas uppdrag inom ramen för samverkansöverenskommelsen.

Uppdraget som forskningsledare motsvarar halvtid. Uppdraget är tvåårigt med möjlighet till förlängning. I forskningsledarens uppgifter ingår att i nära samverkan med de andra forskningsledarna för samverkansuppdraget:

- entusiasmera och stödja lärare i förskolan, skolan och på högskolan att delta i och påbörja forsknings och utvecklingsprojekt
- leda och arbeta med forsknings- och utvecklingsprojekt
- söka externa medel för forsknings- och utvecklingsprojekt
- utveckla aktionsforskningsprojekt och processlärande
- initiera och handleda förskollärare och lärare som arbetar inom Malmö stads organisation
- utveckla nya mötesformer för kunskapsdelning

Mittuniversitetet exempel 1

Projektets namn: Fritidshemmens lärmiljöer

Budget och finansiering: Internt, Avdelningen för utbildningsvetenskap, Mittuniversitetet

Projektid (start och slut): start våren 2013 - pågående

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Endast Mittuniversitetet

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Fritidshemmen är en stor och omfattande arena för sociala relationer och rekreation eftersom åttio procent av våra 6-9-åringar är inskrivna på fritidshem. Deras "fritidshemvistelser" lär otvivelaktigt influera både samtida och framtida samhälle. Styrdokumenten föreskriver att fritidshemmen ska vara en god miljö för lärande, som ger lust att lära och att alla aktörer ska ha möjlighet till ansvar och inflytande över den fysiska miljön. En omfattande kritik från olika aktörer – föräldrar, personal och Skolinspektion- har framkommit de senaste åren. Därför har vi en pågående studie om den lärmiljö som barnen befinner sig i och detta fall, personalens uppfattningar om denna kopplat till uppdrag och ledarskap.

Forskningsfrågor: Hur beskriver och upplever fritidshemspersonalen lärmiljön på svenska fritidshem? Hur ser bilden ut i hela landet? Finns skillnader och likheter mellan olika slags fritidshem? Hur uppfattas realiseringsarenan och hur medieras läroplanens intentioner från formuleringsarenan? Hur stämmer personalens uppfattningar om lärmiljöerna med styrdokumenten för fritidshemmen?
På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Studien fyller en kunskapslucka om fritidshemmen och dess verksamhet. Projektet är en totalundersökning av personalens uppfattningar av lärmiljöerna i fritidshem. Detta utgör en plattform för utveckling, förändring, förbättring och problematisering av området. Studien syftar till att utgöra ett vetenskapligt underlag för förbättringar av lärmiljöerna så att fritidshemmen kan fokusera det kompletterande uppdraget för barnen. Den kan också förklara och exemplifiera Skolinspektionens kritik.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Web-enkät med 21 frågor, både fasta och öppna svar, blev utsänd till ca 11 000 personer i fritidshemmen i Sverige, och blev besvarad av ca 4500 personer. Enkätfrågorna utformades tillsammans med professionella inom verksamheten. Resultaten kommer våra studenter till del i kurser. De kan även använda empiriunderlaget till exempelvis examensarbeten. Resultaten presenteras på konferenser.

Övrig information om projektet: Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Professor Lena Boström, lena.bostrom@miun.se, 010-142 82 63

Mittuniversitetet exempel 2

Projektets namn: Förstelärare – en kvalitetsdrivande reform?

Budget och finansiering: Regionala utvecklingsnätverket, RUN (egenfinansiering)

Projektid (start och slut): Start Ht14 och pågående

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Mittuniversitetet

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Reformen om förstelärare (SFS, 2013: 70) infördes i Sverige 2013 för att göra läraryrket mer attraktivt och höja dess status, att garantera en bra utbildning för elever samt att förbättra elevers kunskapsresultat. Varje kommun bestämmer hur många förstelärare som ska utses, hur rekryteringen går till samt vilka arbetsuppgifterna bör vara. Därmed skapas en stor variation mellan kommunerna om uppdrag, utformning, organisation och resultat. Frågor vi ställt oss är följande: Vilka faktorer är viktiga för att förstå hur reformen genomförts? Vilken roll spelar den i professionsutvecklingen av förstelärarna? Hur samstämmig är rektorernas och förstelärarnas bilder av uppdragen? Vilka verktyg är viktiga för att implementera reformen?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Om försteläraryppdraget är tydligt, kan det lättare placeras in i det systematiska kvalitetsarbetet och på så sätt effektivt bidra till kvalitetsutveckling. Samstämmiga målbilder mellan förstelärare och rektorer kan förbättra kvalitet i undervisningen och att höja elevernas kunskapsresultat.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Det empiriska underlaget har formulerats och samlats in med regionens aktörer inom det regionala utvecklingsnätverket. Resultatet kommer att återföras till kommunerna, studenter och doktorander.

Kontaktperson för mer information: Ulrika Auno, ulrika.auno@miun.se, 010-142 81 57

Mittuniversitetet exempel 3

Projektets namn: Världens Bästa Regionala Utbildnings System - VBRUS

Budget och finansiering: Länsstyrelsen Västernorrland 2 489 339 kronor, Mittuniversitetet 1 678 677 kronor, Region Jämtland Härjedalen 2 489 399 kronor, MNU 2 400 000 kronor. Totalt 9 957 355 kronor. (Medlemmar i MNU är Diös, Handelskammaren Mittsverige, Jämtkraft, Länsförsäkringar, Metso, Persson Invest, SCA, Sundsvall kommun, Östersunds kommun, Länsstyrelsen Västernorrland, Mittuniversitetet och Region Jämtland Härjedalen.)

Projektid (start och slut): Hösten 2012– hösten 2015

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Region Jämtland/Härjedalen, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, MNU (Mitt Norrland Utbildning) samt Mittuniversitetet.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Ungdomarna i Jämtlands och Västernorrlands län uppvisar sämre skolresultat jämfört med ungdomar i övriga Sverige och att en stor andel välutbildade ungdomar flyttar från länen är alarmerande för Mittregionen och för landet. Skola, utbildning, forskning, innovationer, en aktiv arbetsmarknad, mänskligt kapital och internationella intressen är starkt sammanlänkade för en regions utveckling och överlevnad. Frågor forskarna undersökte var vad skolresultaten i Mittregionen berodde på och hur man kunde vända beskriven trend.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Fokus i projektet har varit att följa tre skolor i regionen under den treåriga projektiden, avseende både forskningsinsatser och utvecklingsinsatser, i syfte att uppfylla målsättningen med VBRUS, samt forskning, gällande regional utveckling i ett skolutvecklingsperspektiv. Projektets mål var att förbättra elevernas resultat i de tre skolorna, att utveckla det totala ledarskapet i de tre skolorna, att utveckla de tre skolornas interna förbättringskapaciteter (samarbete internt och externt, kompetensutveckling och ledarskap), att utveckla de tre skolornas förmåga att hantera och leda förbättringsprocesser samt - att sprida kunskaper och erfarenheter från projektet till en större grupp lärare, rektorer, skolpolitiker och näringslivet i regionen, nationellt och internationellt

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Under hela projektiden har projektgruppen haft ett nära samarbetet med ledningsgruppen för Mittnorrland utbildning (MNU). Utvecklingsarbetet i de tre fallskolorna utgick ifrån deras specifika behov. Dessa behov diskuterades under hela projektiden i samråd med personalen.

Kontaktperson för mer information:

Professor Lena Boström, lena.bostrom@miun.se, 010-142 82 63

Mälardalens högskola exempel 1

Projektets namn: Språkundervisning i klassrum med nyanlända elever: fokus på flerspråkig interaktion

Budget och finansiering: Total budget 600.000 kr varav 300 tkr från MDH:s medel för försöksverksamhet med övningsskolor, och 300 tkr från MKL via avtalet Samhällskontraktet.

Projektid (start och slut): augusti 2015 – december 2016.

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Mälardalens högskola samverkar med en grundskola (tillika övningsskola) inom Eskilstuna kommun.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Fler elever med flerspråkig bakgrund är inskrivna i alla skolformer i Sverige än någonsin tidigare och deras andel fortsätter att öka. Det finns därför anledning att fördjupa kunskapen om hur kommunikationen i skolans flerspråkiga miljöer fungerar och huruvida den skapar förutsättningar för nyanlända elevers delaktighet och lärande. Lärare i svenska som andraspråk har specifika kunskaper om flerspråkiga elevers lärande, men också övriga lärare, inte minst i andra språkämnen och då särskilt i engelska, behöver utveckla sin förståelse och handlingsberedskap inför mötet med nyanlända elever.

Ett vetenskapligt syfte med projektet är att genom videoinspelningar undersöka hur elever och lärare använder olika lingvistiska resurser i autentisk klassrumsinteraktion. Det rör sig till exempel om att man kan anpassa valet av kod (det vill säga språk) till vilka man för stunden talar med, ämnesinnehållet, samt den kommunikativa verksamheten. En relaterad fråga är vilka uttalade eller outtalade normer och attityder som finns för och till kodanvändningen.

Vidare studeras med hjälp av etnografiska metoder hur skolverksamheten fungerar i ett större perspektiv. Därigenom hoppas projektet komma åt vissa orsaker till att den faktiska klassrumsinteraktionen ser ut som den gör. Hur planerar, organiserar och uppfattar skolledarna och lärarna sin verksamhet?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektet bidrar med kunskap kring i vilken mån och i vilka funktioner de olika språken som står eleverna och lärarna till buds faktiskt används i språkklassrummen och, i förlängningen, hur användningen av denna resurs skulle kunna systematiseras och optimeras på vetenskaplig grund. Resultaten kan på längre sikt spridas till en större grupp lärare och skolledare, eventuellt i form av fortbildning, men även mer indirekt genom forskningspublikationer. Vidare kommer resultaten att berika såväl ämnesdidaktiska som allmäntdidaktiska delar av lärarutbildningen. Om studenterna sedan för vidare sina nyvunna kunskaper till sina övningsskolor, för att inte tala om sina framtida arbetsplatser, gynnar även detta verksamhetsutvecklingen.

Beskriv hur projektet bedrivits. Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Elever och lärare i två klasser (åk 4 och 5) deltar som informanter och diskussionspartners. Även annan skolpersonal fungerar i begränsad utsträckning som informanter. Datainsamling sker framför allt genom videoinspelningar av lektioner, men även genom (grupp)intervjuer. Resultatet av projektet ska återkopplas till skolan. Lärarstudenter kommer att involveras på olika vis om projektet får en fortsättning. Delar av det insamlade materialet skulle kunna användas av uppsatsstudenter.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Projektledare är Gustav Bockgård, universitetslektor i svenska språket vid Mälardalens högskola och docent i nordiska språk vid Uppsala universitet. Tfn: 021-151702. E-post: gustav.bockgard@mdh.se. www.mdh.se/mkl

Mälardalens högskola exempel 2

Projektets namn: Avhandlingen har namnet "Orchestrating mathematical whole-class discussions in the problem-solving classroom – Theorizing challenges and support for teachers".

Budget och finansiering: Fakultetsmedel.

Projektid (start och slut): I december 2015 disputerade Maria Larsson med avhandlingen. De kombinerade forsknings- och utvecklingsprojekt som ingår i avhandlingen genomfördes under vt 2008, under vt 2010 samt under ht 2011-vt 2013 (under två läsår).

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Mälardalens högskola och de skolor som har medverkat i studien.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Följande två forskningsfrågor utgör grund för projektet: (1) What characterizes the challenges encountered by teachers in planning and orchestrating productive problem-solving whole-class discussions? (2) How can the model by Stein et al. (2008) support teachers to handle these challenges and what are the limitations of the model to support teachers?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Det syftar till att utveckla lärarens roll i matematikundervisning genom problemlösning och därigenom i förlängningen ge möjligheter för eleverna att utveckla alla sina matematiska förmågor.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Maria Larsson har arbetat iterativt tillsammans med de deltagande lärarna. Cyklerna har bestått av att planera, genomföra och reflektera över matematikundervisning genom problemlösning med helklassdiskussioner som ett centralt inslag.

Övrig information om projektet: Se avhandlingen.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Maria Larsson, maria.larsson@mdh.se, 021-10 16 48.

Mälardalens högskola exempel 3

Projektets namn: Samverkan mellan föräldrar och förskolan gällande barns språkutveckling med särskilt fokus på multietnicitet och genus.

Budget och finansiering: 200.000 kr varav hälften från försöksverksamheten med övningsškolor och hälften från MKL via avtalet Samhällskontraktet.

Projektid (start och slut): 2016-01-01 – 2016-12-31

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Mälardalens högskola och övningsförskola i Västerås.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Kunskap om aspekter kring språkutveckling, multietnicitet och genus i förskolan blir mer och mer efterfrågade eftersom förskolans krav på kvalitet, genom att bland annat främja barns språkutveckling, stärkts. I detta arbete blir samverkan med föräldrar en viktig del eftersom forskning visar att de språkliga erfarenheter som barn med multietnisk bakgrund har, och som skulle kunna användas gällande språkutveckling, tenderar att inte bli inkluderade i förskolans verksamhet. Förskolan är idag en multietnisk kittel där barns, föräldrars och förskollärares etniska och språkliga erfarenheter möts. Pojkar är i högre utsträckning än flickor subjekt för diskussioner kring språkutveckling.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Många förskollärare har arbetat länge i förskolan, och har kanske gedigen erfarenhet av språkfrämjande åtgärder för flerspråkiga barn. Men det finns också indikationer på att alla inte tar stöd i den senaste forskningen eller i vetenskapliga teorier gällande språkutveckling hos flerspråkiga barn. Utbildning är färskvara och kompetensutveckling inom detta område behövs, och efterfrågas också av personal i förskolan. OECD har betonat lärarens roll i ett flertal rapporter som visar hur viktigt det är att lärare är medvetna om flerspråkiga barns språkutveckling, och hur de metoder som de använder också har betydelse för barns framtida skolresultat. Mycket av den internationella forskningen har dock berört skolan, snarare än förskolan, varför det också är intressant att studera förskollärares samverkan med föräldrar i att främja flerspråkiga barns språkutveckling. Sammantaget visar forskning att tidig identifikation av barns behov av stöd och tidiga insatser är viktiga för utvecklingens gång och senare erfarenheter.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Första fasen var uppstart där syfte och mål med projektet etablerades mellan forskare och övningsförskolor. Den andra fasen innebar att närstudera ett antal familjer och följa och analysera hur de kommunicerar med förskolan och hur både förskolan och familjerna upplever kommunikationen kring stöd i språkutvecklingen. Här var aspekter av etnicitet av särskilt intresse. Den tredje fasen innebar återkoppling och gemensam reflektion tillsammans med förskolan, familjerna och forskarna kring de analyser som vi gjort och vilka kompletteringar de andra parterna ser behov av. Den fjärde fasen består av att dokumentera projektet i en vetenskaplig artikel och en populärvetenskaplig webbtext.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Anne Lillvist, lektor i pedagogik vid Mälardalens högskola. E-mail: anne.lillvist@mdh.se. www.mdh.se/mkl

Stockholms universitet - STLS exempel 1

Detta exempel som har valts ut för Stockholms universitets räkning organiseras och leds av Stockholm Teaching & Learning Study, STLS. STLS är en samverkansplattform mellan ett antal skolhuvudmän inom Stockholms län och forskare från Stockholms Universitet. Syftet är att organisera och vetenskapligt stöda lärardrivna ämnesdidaktiska undervisningsutvecklande forskningsprojekt. Denna samverkansplattform är under ännu uppbyggnad och finansieras i dag helt och hållet av de skolhuvudmän som ingår STLS. <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/>

Projektets namn: Matematik genom problemlösning

Projektid (start och slut): Ht 2015-Vt 2017

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS); Stockholms universitet och Södra Ängby skola i Stockholm.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Enligt LGR 11 ska elever genom undervisningen i ämnet matematik ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier och metoder. I enlighet med läroplanens intentioner vill vi fortsätta utveckla vår undervisning i och genom problemlösning. Ett effektivt sätt att lösa matematiska problem är med hjälp av ekvationer. Många elever har dock svårt för att använda sig av en sådan strategi. Vår uppfattning är att det beror på ett antal aspekter inom algebraräkningen som eleverna inte har urskilt. Exempel på detta är färdigheten att kunna tolka bokstäver i algebra som obekanta tal och färdigheten att kunna resonera med hjälp av bokstäver och algebraiska uttryck. Kanske finns en hjälp för dessa elever i en undervisning där just mötet med matematiska problem ökar deras förståelse för algebraräkning? Vi vill pröva en undervisningsmetod där elevernas problemlösning blir ett redskap för ny matematisk förståelse istället för endast ett slutmål i sig.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Skapa ökad förståelse för hur strukturerad problemlösning enligt japansk modell skulle kunna utveckla undervisningen i algebra och leda till att elever i större utsträckning använder sig av ekvationslösning vid problemlösning. Hur skiljer sig elevers benägenhet att använda ekvationslösning vid problemlösning mellan elever som får möta algebra genom strukturerad problemlösning och de elever som lär sig algebra genom procedurräkning?

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet ingår i det ämnesdidaktiska nätverket i matematik som koordinerar och stödjer ämnesdidaktiska forsknings- och utvecklingsprojekt från grundskolans tidiga år till gymnasiet. Inom nätverket finns två olika typer av forskningsprojekt: dels ämnesdidaktiska FoU-projekt som planeras och genomförs av en grupp lärare på en skola, dels ämnesdidaktiska ramprojekt som drivs av nätverket med deltagare från olika skolor. Verksamheten omfattar bland annat seminarier och workshops som syftar till att stödja och utveckla projekten.

Övrig information om projektet: Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS) har utvecklats för att initiera, stödja och sprida lärarledda forskningsprojekt som handlar om ämnesdidaktiska frågor och problem som uppstår i klassrummet. STLS ska fungera som en mötesplats för forskande lärare i olika ämnen.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Inger Eriksson, vetenskaplig ledare STLS/nätverksledare för det ämnesdidaktiska nätverket i matematik
<http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/amnesdidaktiska-projekt-i-matematik/>

Stockholms universitet - STLS exempel 2

Detta exempel som har valts ut för Stockholms universitets räkning organiseras och leds av Stockholm Teaching & Learning Study, STLS. STLS är en samverkansplattform mellan ett antal skolhuvudmän inom Stockholms län och forskare från Stockholms Universitet. Syftet är att organisera och vetenskapligt stöda lärardrivna ämnesdidaktiska undervisningsutvecklande forskningsprojekt. Denna samverkansplattform är under ännu uppbyggnad och finansieras i dag helt och hållet av de skolhuvudmän som ingår STLS. <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/>

Projektets namn: Snipp snabb snut, är sagan verkligen slut? – att skriva berättande texter med läsvärde

Budget och finansiering: Projektet drivs inom ramen för Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS), detta är en samverkansplattform under uppbyggnad som i dagsläget finansieras helt och hållet av skolhuvudmän i Stockholmsregionen. <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/>

Projektid (start och slut): Ht 2015-Vt 2017

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS); Stockholms universitet och lärare vid Sjöstadsskolan i Stockholm.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Under läsåret 14/15 inleddes en Learning study i svenska i åk 3 på Sjöstadsskolan. Vi fokuserar på skrivande då vi uppmärksammat att våra elever generellt har lägre resultat inom detta område jämfört med både läsförståelse och muntlig förmåga. Vid analys av berättande texter har vi sett att många elever i olika årskurser har mycket att utveckla när det gäller att skriva läsvärda berättande texter. Att elever generellt har lägre kunskaper vad gäller att skriva har uppmärksamrats nationellt; bland elever i åk 6 i Sverige läsåret 2013/2014 fick så många som 17 procent av samtliga pojkar det lägsta betyget i kategorin skriftlig förmåga – motsvarande andel för flickor var 5 procent. Vid analys av ett genomfört förtest kunde vi konstatera att en markant andel av eleverna hade svårt att få till ett fungerande avslut i en berättande text. Vi beslutade således att fokusera vår studie på att skriva avslut i berättande texter. Under läsåret har svenskämnesgruppen arbetat i studiecirkelform utifrån lic. uppsatsen ”Perspektiv och problemlösning i berättelseskrivande” av Anja Thorsten och vi kommer fortsatt ha uppsatsen som underlag i vårt arbete. *På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande?* Att utveckla undervisningen i relation till det vi har sett att eleverna behöver vidareutveckla i skrivandet av berättande texter och då särskilt att skriva läsvärda avslutningar. Resultaten av studierna dokumenteras och analyseras som en grund för fortsatt utvecklingsarbete inom området och en rapport skrivs för andra lärare att ta del av. Vår förhoppning är att det ska ge ämneslärare vägledning i hur undervisningen avseende skrivande av berättande texter. Vi ser också att det finns goda förutsättningar till genomslag alla ämnen där skrivande ingår.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet ingår i det ämnesdidaktiska nätverket i matematik som koordinerar och stödjer ämnesdidaktiska forsknings- och utvecklingsprojekt från grundskolans tidiga år till gymnasiet. Inom nätverket finns två olika typer av forskningsprojekt: dels ämnesdidaktiska FoU-projekt som planeras och genomförs av en grupp lärare på en skola, dels ämnesdidaktiska ramprojekt som drivs av nätverket med deltagare från olika skolor. Verksamheten omfattar bland annat seminarier och workshops som syftar till att stödja och utveckla projekten.

Övrig information om projektet: Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS) har utvecklats för att initiera, stödja och sprida lärarledda forskningsprojekt som handlar om ämnesdidaktiska frågor och problem som uppstår i klassrummet. STLS ska fungera som en mötesplats för forskande lärare i olika ämnen.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Inger Eriksson, vetenskaplig ledare STLS, Aina Bigestans, nätverksledare för det ämnesdidaktiska nätverket i svenska och svenska som andraspråk <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/amnesdidaktiska-projekt-i-svenska-och-svenska-som-andra-sprak/>

Stockholms universitet – STLS exempel 3

Detta exempel som har valts ut för Stockholms universitets räkning organiseras och leds av Stockholm Teaching & Learning Study, STLS. STLS är en samverkansplattform mellan ett antal skolhuvudmän inom Stockholms län och forskare från Stockholms Universitet. Syftet är att organisera och vetenskapligt stöda lärardrivna ämnesdidaktiska undervisningsutvecklande forskningsprojekt. Denna samverkansplattform är under ännu uppbyggnad och finansieras i dag helt och hållet av de skolhuvudmän som ingår STLS. <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/>

Projektets namn: Ett undervisningsmoment om religion i relation till sexualitet med utgångspunkt i Robert Jacksons tolkande ansats

Budget och finansiering: Projektet drivs inom ramen för Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS), detta är en samverkansplattform under uppbyggnad som i dagsläget finansieras helt och hållet av skolhuvudmän i Stockholmsregionen. <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/>

Projektid (start och slut): Ht 2014-Vt 2016

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS); Stockholms universitet och lärare vid Globala gymnasiet och Tullinge gymnasium i Stockholm.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? I Gy2011 ändrades ämnesplanen för religionskunskap och ett nytt centralt innehåll lades till. Eleverna skulle få kunskap om religion i relation till kön, socioekonomisk bakgrund, etnicitet och sexualitet. Vi tycker att detta var ett spännande tillägg men också utmanande då det berör ämnen som kanske inte helt tydligt kommit in i religionskurserna tidigare. Vi fastnade för det komplexa området identitet i förhållande till sexualitet och vi insåg att här behövs kunskap och redskap för att bättre ta sig an de utmaningar som detta innehåll kräver. Robert Jackson, professor i religionsdidaktik vid University of Warwick, har en hermeneutisk ansats som går ut på att en i studiet för att förstå ett religiöst uttryck bör pendla mellan det som han kallar den religiösa traditionen, gruppen och individen. Denna pendling samt användning och kritik av olika källor och olika metoder kan hjälpa eleverna att öka sin förståelse för mer extrema sätt att tänka och leva samt utveckla insikter om att en tradition rymmer en inre variation och varför den gör det.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Att undersöka om Robert Jacksons tolkande ansats kan ge eleverna en mer komplex förståelse för relationen mellan religion och sexualitet. *Frågeställning* På vilka sätt kan Robert Jacksons tolkande ansats bidra till att elever får en mer komplex förståelse av kristendoms relation till sexualitet?

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Vi tänker oss att andra gymnasielärare i Stockholm och Botkyrka är intresserade av Robert Jacksons religionsdidaktiska begrepp och hur dessa kan vara användbara för olika ämnesinnehåll i religionskurserna. Vårt arbete kommer att mynna ut i en artikel som kan tänkas publiceras på relevanta forum och vi kommer eventuellt att medverka på konferenser med spridningsmöjligheter till andra lärare. Projektet ingår i det ämnesdidaktiska nätverket i samhällsvetenskapliga ämnen som koordinerar och stödjer ämnesdidaktiska forsknings- och utvecklingsprojekt från grundskolans tidiga år till gymnasiet.

Övrig information om projektet: Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS) har utvecklats för att initiera, stödja och sprida lärarledda forskningsprojekt som handlar om ämnesdidaktiska frågor och problem som uppstår i klassrummet. STLS ska fungera som en mötesplats för forskande lärare i olika ämnen.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Inger Eriksson, vetenskaplig ledare STLS, årterminen 2016 koordineras det SO-didaktiska nätverket av Ann-Sofie Jägerskog, Hans Ytterberg och Malin Tväråna. <http://www.pedagogstockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/amnesdidaktiska-projekt-i-samhallsvetenskapliga-amnen/>

Södertörns högskola exempel 1

Projektets namn: Mediemedborgarens fostran och skolans medialisering: läroplan, läromedel, lärare
Michael Forsman och Staffan Ericson, Medie- och kommunikationsvetenskap (MKV).

Budget och finansiering: Riksbankens Jubileumsfond

Projektid (start och slut): 2016-2018

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Södertörns högskola

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? I den pågående digitaliseringen av skolan och diskurserna kring denna möts olika pedagogiska, administrativa, tekniska och kommersiella logiker; i detta blir kunskapsintresset gärna policyorienterat, presentistiskt och kortsiktigt, och mediesynen såväl deterministisk (teknik är grunden till social förändring) som instrumentell (teknik är ”i sig” neutral). I kontrast till detta syftar projektet till en historisk studie i skärningspunkten mellan medialiseringsteori och läroplansteori, i en studie av av mediernas inverkan på skolans fostran av ”mediemedborgare”: som (medie)kritiskt tänkande, (medie)historiskt medvetna, (medie)demokratiskt deltagande subjekt.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektet bidrar med nya och fördjupade synsätt på skolans relation till mediasamhället och ger perspektiv på den infrastrukturella förändring som dagens utbildningsväsende (och lärarutbildning) genomgår.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Projektet omfattar tre kvalitativa delstudier med nedslag 1962-2016 där medialiseringens spår och symptom studeras genom diakrona och synkrona studier av läroplaner (lgr 62-lgr 11) läromedel (medieorganisationer i skolan) och lärare (i lärarutbildning). I delstudie utgör den faktiska undervisningssituationen en nivå för att registrera medialiseringsprocesser, och här intervjuas blivande lärare och lärarutbildare på tre orter. Den övergripande fråga i denna del lyder: Vilka förmågor uppfattar lärarstudenter (i svenska och SO/historia) och deras lärarutbildare som de viktigaste att stimulera i fostran av framtidens mediemedborgare?

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Forskarna i projektet är docenterna i medie- och kommunikationsvetenskap vid Södertörns högskola; Michael Forsman, och Staffan Ericson. michael.forsman@sh.se. Tel: 08-6084269

Södertörns högskola exempel 2

Projektets namn: "Being and Becoming: A phenomenological perspective on formative dimensions of pre-school education in Sweden and Germany".

Projektet undersöker hur (blivande) förskollärare och förskolebarn förstår sin roll i och påverkas av förskolans förändring från omsorg till utbildning. Projektet för ihop empiriska studier i Sverige och Tyskland med ett större filosofiskt perspektiv på bildningens möjlighet.

Vilken är den viktigaste frågan i ert forskningsprojekt? Vårt projekt ställer frågan vart förskolan är på väg och vad som händer med de människor som dagligen tillbringar många timmar i dess institution, både barn och pedagoger. Hur formas de av detta? Vilket utrymme har de att forma sin egen roll och situation? De senaste åren har utbildningsaspekten betonats allt mer inom barnomsorgen, förskolan ses alltmer som en utbildningsinstitution. Den reviderade läroplanen för förskolan från 2010 definierar förskolan som en egen skolform och slår fast att det livslånga lärandet börjar redan här. Det låter nog bra. Å annan sidan verkar det vara ganska tydliga politiska och ekonomiska intresse bakom förändringar som har skett. Barnen ska bli duktiga framtida arbetare och pedagogerna på förskolan ska hjälpa dem med detta. Det ska löna sig med förskolan. För alla.

Vad är nytt och spännande med just ert projekt? Det som jag tycker är nytt och spännande med vårt projekt är att vi undersöker förskolan utifrån ett större perspektiv: Vi vill förstå både barnens och pedagogens perspektiv på sin verksamhet. Vi tittar bland annat på hur erfarna barnskötare som går vår erfarenhetsbaserade utbildning på Södertörn ser på sin professionella identitet och hur den har förändrats under utbildningens gång.

Vad kan ni bidra med till forskningsfältet? Detta är vårt bidrag till forskningsfältet: Att vidga blicken på förskolepedagogik. Om vi vill förbättra praktikerna måste vi förstå dem och reflektera över dem kritiskt. Projektet undersöker inte bara frågan om hur utbildningspraktikerna för närvarande ser ut, utan också hur teoretiska begrepp förhåller sig till dessa praktiker, samt hur man med den filosofiska traditionens hjälp kan förstå dessa praktikers mening och begränsning.

Vilken nytta kan era forskningsresultat få för verksamma förskollärare och kommuner? Vår forskning kommer ha relevans för våra förskollärarstudenter här på Södertörn som jobbar samtidigt i kommunerna som barnskötare, hoppas vi. En del av projektet handlar ju om deras utbildning och hur teori och erfarenhet relateras till varandra under utbildningens gång. Vi kommer att utforska hur studenternas blick på sin egen professionalitet ändras under utbildningen. Här planerar vi en lärobok som ska beskriva olika former av professionalisering.

Kontaktperson Eva Schwarz

Södertörns högskola exempel 3

Projektets namn: "Cultural and religious diversity in primary school (CARDIPS) - Kulturell och religiös mångfald i grundskolan".

Projektet undersöker likheter och olikheter mellan mångfald i grundskoleklassrum i Estland, Finland och Sverige. Den grundläggande idén är att den mångfald som grundläggs i grundskolans klassrum är av avgörande betydelse för hur mångfalden utvecklar sig i samhället i stort. De tre valda länderna varierar på ett intressant sätt i fråga om mångfald och med den variationen avser projektet att försöka närma sig frågan om det går att avläsa en systematik mellan immigration, mångfald och inläring.

Vilken är den viktigaste frågan i ert forskningsprojekt? Den viktigaste frågan kan formuleras på följande sätt: "Hur påverkar mångfalden i klassrummen elevernas syn på världen, och hur relaterar deras syn sig till lärarnas och föräldrarnas". Den frågan vill vi försöka besvara i en jämförande analys av årskurs 3, 6 och 9 i Estland, Finland och Sverige.

Vad är nytt och spännande med just ert projekt? Det nya och – tycker vi – spännande med projektet är vi kommer att ha en solid empirisk bas att stå på. Vi ska genomföra tämligen omfattande materialinsamlingar i klassrum, lärarum och föräldrasamlingar. Utifrån den basen kommer vi att ha något viktigt att säga till mer teoretiskt inriktad skolforskning. Att vi valt att satsa på de tre länderna runt Östersjön hänger ihop med att vi vill testa huruvida det finns gemensamma drag i de tre länderna eller inte; om de historiskt belagda idéerna om att vatten förenar, inte skiljer, fortfarande håller tätt.

Vad kan ni bidra med till forskningsfältet? Att bidra med ny empiri är viktigt. Forskningen kan gå på tomgång annars. Därutöver kommer vi att vilja testa en modell utarbetad av den norska skolforskaren Oddrun Bråten i vilken hon för ihop tre dimensioner i skolprocesser (det transnationella, det nationella och det lokala) med fyra dimensioner av läroplan (en samhällelig, en institutionell, en undervisningsmässig och en erfarenhetsmässig nivå). Vi har möjlighet att hitta ingångar till dimensioner i såväl skolprocesser som läroplan genom det upplagda samarbetet och ser fram emot att försöka hitta systematiska kopplingar – och avsaknad av kopplingar – mellan de olika komponenterna.

Vilken nytta kan era forskningsresultat få för verksamma förskollärare, lärare och kommuner? Vår förhoppning är att aktiva förskollärare och lärare genom att på olika sätt få kännedom om resultaten kan hitta tillämpningar i sin egen skolklass. På policynivån räknar vi också med att få möjlighet till viss påverkan. En undersökning om empirisk mångfald får (sannolikt) återverkningar på mångfald som politiskt mål.

Kontaktperson: Jørgen Straarup

Umeå universitet exempel 1

Projektets namn: F-projektet (Formativ bedömning)

Budget och finansiering: Lärarhögskolan vid Umeå universitet finansierar projektets forskningsdel med 3MSEK. Umeå kommun finansierar fortbildningsdelen. Skolan prioriterar också så att de flesta studiedagar och kompetensutvecklingstid (utlagt varje vecka i 3 år) ägnas åt projektet.

Projektid (start och slut): 2015-01-01 – 2017-12 31

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Umeå universitet (Lärarhögskolan), Umeå kommun (alla lärare på F-gymnasiet)

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Skolans frågor handlar om hur de kan utveckla undervisningen med syfte att elevernas kunskaper ska öka. Skolan har ett behov av att elevernas lärande och resultat ökar. Med utgångspunkt i dessa behov och frågor från skolan har forskarna konkretiserat forskningsfrågor för projektet som även tar hänsyn till forskningsfältets behov. Forskningsfrågorna inkluderar vilka egenskaper hos kompetensutvecklingsprogrammet som är viktiga för utvecklingen av undervisningen, på vilka sätt lärare väljer att förändra sin undervisning, vilka exempel som utvecklas för hur IT kan stöda elevernas lärande, vilka svårigheter och lösningar lärarna har i sin utveckling av undervisningen, och vilka skillnader det finns mellan ämnen när det gäller utvecklingen av undervisningen.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projektet är ett kombinerat forsknings- och skolutvecklingsprojekt. Det betyder att forskare, lärare och rektorer arbetar tillsammans för att nå både skolutvecklingsmål och forskningsmål. Skolutvecklingsdelen inkluderar en lärarfortbildning som forskarna ansvarar för (i samarbete med lärare och rektorer). Denna syftar till att lärarna ska kunna utveckla sin undervisning på ett sådant sätt att elevernas lärande ökar.

Projektets genomförande: Innehållet i projektet är formativ bedömning. Forskarna håller föredrag om hur formativ bedömning rent konkret kan användas i klassrummet, undervisningsteknikers koppling till vetenskapliga teorier samt vetenskapliga belegg för hur denna typ av undervisning påverkar elevernas lärande. Lärarna testar aktiviteter i klassrummet och utvecklar tillsammans med kollegor och forskarna dessa och nya aktiviteter. De reflekterar över hur det fungerar i klassrummet, och tillsammans med forskarna identifieras problem och lösningar utvecklas. Lärarna tränar sig också i att analysera och argumentera för val av hur deras undervisning läggs upp. Forskarna samlar in data för forskningen genom klassrumsobservationer, lärarintervjuer, enkäter och analyser gjorda av lärarna.

Kontaktperson för mer information: Torulf Palm, Docent i pedagogiskt arbete, Umeå universitet, torulf.palm@umu.se

Umeå universitet exempel 2

Projektets namn: Kollegialt lärande om SNI-undervisning och dess konsekvenser i klassrummen.

Budget och finansiering: Projektet löper över 3 år och är 30% av en heltid. Bildningsförvaltningen Örnsköldsviks kommun betalar hälften och Lärarhögskolan, Umeå universitet betalar hälften. Kostnaden består av arbetstid.

Projektid: Höstterminen 2015 – Vårterminen 2018

Medverkande lärosäte och andra parter: Örnsköldsviks kommun, Lärarhögskolan, Umeå universitet och EU-projekt (FP7 SiS) placerat vid Institutionen för naturvetenskapernas och matematikens didaktik, Umeå universitet.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Svenska kursplaner i NO och naturkunskap betonar att undervisningen ska fokusera ett lärande som leder till att eleven utvecklar förmågor och kunskaper som gör att hen kan delta i diskussioner om samhällsfrågor där naturvetenskapliga frågeställningar ingår. Eleven ska också genomföra undersökningar, kritiskt granska andras ståndpunkter och kunna argumentera för sina egna ståndpunkter. Ett sätt att öka möjligheterna för eleverna att nå dessa mål är att arbeta med samhällsfrågor med ett naturvetenskapligt innehåll (SNI) i den naturvetenskapliga undervisningen. Undervisningen skiljer sig ifrån den traditionella faktabaserade undervisningen och innebär flera utmaningar för lärarna. Det är viktigt med kollegiala forum för att lärarna ska få reflektera och utbyta erfarenheter kring dessa utmaningar. Att arbeta med SNI innebär bland annat att involvera värden, argumentation och samhällsaspekter (politik) i klassrummet. Naturkunskapsundervisning som utgår ifrån samhällsfrågor ökar elevernas möjligheter att delta i diskussioner och beslutsfattande.

Projektet bygger på att tillsammans, lärare och forskare, utveckla undervisningsstöd som lärarna använder i sin skolpraktik. Samtidigt erbjuds forum för diskussion och reflektion kring implementeringen av dessa i skolpraktiken. Målgruppen är NO-lärare på högstadiet samt Naturkunskapslärare på gymnasiet som arbetar tillsammans med forskare inom området.

Projektets skolutvecklingssyfte: Skolutvecklingsprojektet syftar till att öka NO-lärares samt naturkunskapslärares kompetens och vilja att arbeta med SNI i klassrummen och därigenom öka elevers intresse för och kunskap i och om naturvetenskap.

Beskriv hur projektet bedrivits: Vi har ännu inte arbetat ett år med projektet. Under första halvåret genomfördes ett utvecklingsprojekt med fyra erfarna lärare där vi tillsammans läste forskningslitteratur, diskuterade hur ett kompetensmaterial kan se ut samt utvecklade undervisningsmaterial. Gruppdiskussioner samt kommentarer på varandras kompetensutvecklingsmaterial finns sparade och kan komma att användas i forskningssyfte.

Den stora utmaningen är att få ett fungerande nätverk kring projektet som involverar alltifrån verksamhetsansvariga, rektorer och lärare. Skolans ledning är viktig att få med eftersom det är de som möjliggör förutsättningarna för lärarna att delta. Det här är en större utmaning än förväntat. Praktisk forskning i skolan är nytt och har aldrig genomförts i kommunen förut. Det saknas en gemensam målbild och strukturer för hur projekt liknande detta kan genomföras. Vad gäller det här projektet håller detta på att lösa sig och till hösten startar vi tillsammans med en ny grupp lärare. Erfarenheter kring detta är oerhört viktiga för att möjliggöra praktisk forskning och skolutveckling.

Kontaktperson: Katarina Ottander katarina.ottander@umu.se

Umeå universitet exempel 3

Projektets namn: ”Att skapa språkstimulerande gränsöverskridande arenor på Åskolan. Ett forsknings- och utvecklingsprojekt”

Budget och finansiering: Projektet finansieras med 2 600 000 SEK av Lärarhögskolan, Umeå universitet. Åskolan bidrar med tid för de lärare som medverkar i projektet samt övriga kostnader som är relaterade till projektets verksamhetsutvecklingsdel. Projektet finansierar forskningstid för fyra forskare ca 30% av heltid.

Projektid: Från höstterminen 2015 till och med vårterminen 2018.

Medverkande parter: Umeå universitet samt Umeå kommun (Åskolan).

Frågor och behov som styr projektet: Projektets tudelade syfte, i denna flerspråkiga skola med tämligen låg måluppfyllelse, är att skapa flerstämmiga språkutvecklande miljöer och arbetssätt i samtliga verksamhetsformer, samt att bedriva forskning om förändringsprocesserna språkpolicyarbete implicerar. Framför allt handlar det om att utveckla samverkan mellan fritidshem och skola, där fritidshemmet ses som en språkutvecklande mötesplats med många möjligheter för elevernas informella lärande i meningsfulla sammanhang. Forskningsprojektet ska följa, dokumentera och analysera hur förändringsarbetet fortskrider med de förutsättningar, hinder och möjligheter som gestaltar sig.

Hur projektet syftar till att utveckla och förbättra elevernas utveckling och lärande: Språkpolicyarbetet kan ses i olika faser, där sen inledande fasen medför kartläggning av utgångsläget och verksamhetens behov, här via enkät och fokusgruppssamtal med samtliga medarbetare. Arbetet bedrivs sedan från vårterminen -16 i forskningscirkel som omfattar skolans arbetslag, vilka när det är praktiskt genomförbart ska inbegripa modersmåls lärare, studiehandledare och bibliotekarier, där forskarna agerar bollplank för det kollegiala lärandet. Cirkelarna utgår från de behov personalen lyfter för att kunna förbättra undervisningen och öka potentialen för elevernas språk- och litteracitetsutveckling och lärande. Planering, uppföljning och diskussion av pågående språkutvecklande aktiviteter utgör kärnan i forskningscirkelarna, vilkas verksamhet utformas efter vad som händer i klassrummen. Dessa aktiviteter kan inrymma att pröva nytt material, nya arbetsformer och att nya teoretiska perspektiv tillåts influera arbetet, men de ska utgå, grundas i och diskuteras i relation till den befintliga praktiken och ser alltså olika ut i olika arbetslag. Det åligger forskarna att sammanfatta cirkelarnas aktiviteter och ställa frågor som för utvecklingen framåt. Projektet avslutas med utvärdering, framåtsyftande planering och ett språkpolicydokument från rektor.

Hur projektet bedrivits: En kartläggning är genomförd, tyder på låg grad av samverkan mellan skola och fritidshem i nuläget. Utvecklingsområden som indikerades var att i högre grad få eleverna att läsa, lyssna till och bearbeta texter. Generellt framstår en ökning av frekvensen av muntliga aktiviteter, samt elevernas delaktighet i dessa som ett utvecklingsområde, liksom tillämpningen av andra arbetssätt som t.ex. gestaltning och andra multimodala arbetssätt utgör utvecklingsområden. I förskoleklass fokuserar forskningscirkelarna läsning av skönlitteratur på olika sätt, då eleverna visade behov av att läsitresset stimulerades (både fritidshem och fsk-klass). I årskurs 1-3 följer lärarna en Läslyftsmodul under forskarnas handledning för att utveckla elevernas förmåga till samtal om text. I årskurs 4-5 fokuseras arbete med läsförståelse, då många av eleverna kämpar med bristfällig läsförståelse. I fritidshemmets forskningscirkel är arbetet ännu i sin linda men behovet av språkfokus är på agendan och vägar framåt diskuteras. Behov föreligger även att tydliggöra fritidshemmets uppdrag i stort.

Övrig information: Projektets förankring hos rektor och personal uppfattade vi som tämligen bristfällig (projektet initierat av en rektor som nu slutat). Största initiala problemet har varit kolliderande (och för personal och forskare otydliga) mötesstrukturer för olika personalkategorier, ibland med varierande huvudmän (gäller bibliotekarier, modersmåls lärare och studiehandledare). Från höstterminen 2016 ska detta fungera bättre, vilket är en förutsättning om samverkan ska komma till stånd. Vidare kommer tre studiehandledare att vara anställda vid skolan. Generell personalbrist (brist på utbildad fritidspersonal försvårar utvecklingsarbete) och personalens trötthet och frustration över icke-fungerande organisation är en utmaning, men vi tycker oss märka en viss tilltro och gryende intresse för framtida utvecklingsarbete, om ingen extra tid tas i anspråk, då intresse för kollegialt lärande och diskussion av pedagogiska spörsmål föreligger.

Kontaktperson: Ulla Damber (ulla.damber@umu.se)

Uppsala universitet exempel 1

Projektets namn: AIMday Livslångt Lärande

Budget och finansiering: Finansieras av FoSam, total budget på ca 250 kkr, varav medel för förstudier 150 kkr, och 100 kkr för lön programkoordinator samt konferensarrangemang

Projektid (start och slut): Genomfördes 15/3 2016; föregicks av ett års planering varav ett halvårs förberedelsearbete; efter AIMday (dvs mars-maj -16) formering av fortsatta samverkansprojekt, möjlighet att söka förstudiemedel

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Uppsala universitet, FoSam:s medlemskommuner, SKL, Skolforskningsinstitutet m.fl.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Konceptet AIMday syftar till att skapa långsiktiga samverkansprojekt mellan universitetet och aktörer i skolektorn där de senare aktörerna formulerar verksamhetsnära frågor som man under AIMday diskuterar med forskare vid universitetet – kan vara allt från klassrumsnära didaktiska frågor till frågor om ledning och styrning av skolan på nationell nivå.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Skolhuvudmän, myndigheter, organisationer och företag som arbetar med utbildning och lärande sätter agendan för AIMday genom att formulera frågor relaterade till utmaningar i den egna verksamheten. Varje fråga diskuteras under en entimmessession i en grupp om högst tio personer bestående av forskare från olika ämnesdiscipliner och representanter från den frågeställande organisationen. Ambitionen är att vissa av dessa frågor leder vidare till långsiktiga projekt syftande både till verksamhetsutveckling i skolan och ökad kvalitet och relevans i universitetets forskning och utbildning.

Beskriv hur projektet bedrivits? Projektet har bedrivits i enlighet med det koncept som utvecklats av UU Innovation vid Uppsala universitet. Förankring och planering ca ett år före AIMday. Ca ett halvår före AIMday byggs webbsida, information går ut till både potentiella frågeställare och till forskare/universitetslärare, FoSam:s personal besöker frågeställare och ger information/stöd till formulering av frågor, frågeregistrering stänger ca 3 månader före AIMday, därefter forskarrekrutering till AIMday, optimering av schema, inbjudningar etc. Efter AIMday uppföljning, stöd att skapa projekt, möjligheter för frågeställare/forskare att söka förstudiemedel för fortsatt samarbete.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:

Lars Olsson, lars.olsson@forumforsamverkan.uu.se

Webb: <http://aimday.se/livslangt-larande-2016/>

Exempel på diskussion vid AIMday:

http://forumforsamverkan.uu.se/digitalAssets/562/562236_3universen_2016_2_aimday.pdf

Uppsala universitet exempel 2

Projektets namn: Forskningscirklar

Vid FoSam genomförs för närvarande tre forskningscirklar (och ytterligare planeras):

- 1) ”Ledning och styrning för ökad måluppfyllelse”, (Uppsala universitet och Knivsta kommun; deltagare är Knivstas samtliga rektorer)
- 2) ”Ledning och styrning för ökad måluppfyllelse”, (Uppsala universitet, Knivsta kommun och Uppsala kommun; deltagare är förskolechefer)
- 3) ”Nyanländas lärande: språkutvecklande arbetssätt”, (Uppsala kommun, deltagare från FoSam:s åtta medlemskommuner)

Budget och finansiering: FoSam, medlemskommuner samt extern finansiering; varje forskningscirkel har en total budget på ca 250-400 kkr (1,5 år), deltagande kommuner bidrar med deltagares arbetstid (lön), FoSam finansierar cirkelledares lön och övriga kostnader (kurslitteratur, lokaler, gästföreläsare, förtäring etc.)

Projektid (start och slut): Varje forskningscirkel pågår i ca 1,5 år, ovanstående tre cirklar pågår VT16, HT16, VT 17

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Uppsala universitet och FoSam:s medlemskommuner (se ovan)

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Cirkel 1) och 2) utgår från frågan: hur leda en verksamhet för ökad måluppfyllelse vad gäller att få samtliga elever att uppnå gymnasiebehörighet när de går ut 9:an, vad innebär det att leda en skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet? Cirkel 3) berör frågor om nyanlända och språkutvecklande arbetssätt

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Forskningscirkeln är en samarbetsform där universitetets forskning möter förskolans och skolans beprövade erfarenhet. Syftet är både att skapa ny kunskap och att utveckla verksamheten i skolan.

Beskriv hur projektet bedrivits? En cirkel består av ca 8 deltagare (t.ex. lärare eller skolledare) som själva formulerar ett problem och undersöker detta tillsammans med en forskare från universitetet som fungerar som handledare. Forskningscirkeln genomförs under 1,5 års tid med regelbundna träffar. Mellan dessa läser deltagarna forskningslitteratur, diskuterar med kollegor och genomför en egen forskningsuppgift.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet

Lars Olsson, lars.olsson@forumforsamverkan.uu.se

Webb: <http://forumforsamverkan.uu.se/hur-vi-arbetar/forskningscirklar/>

Uppsala universitet exempel 3

Projektets namn: Projektfond utvecklingsprojekt NT.

Försöksverksamhet med projektfond, medel för praktikinära forskning och ämnesdidaktiskt utvecklingsarbete i klassrum

Budget och finansiering: Försöksverksamhet läsåret 2016/17, tre projekt beviljade, totalt budget ca 240 kkr, finansiering från FoSam

Projektid (start och slut): HT16/VT17

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Medverkande i beviljade projekt HT16/VT17: Uppsala universitet, Uppsala kommun, Enköpings kommun

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? Ämnesdidaktik och/eller skolutveckling inom teknik och naturvetenskap

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Projekt ska syfta till att på vetenskaplig grund utveckla undervisning eller utbildning för ett ämne inom områdena teknik och naturvetenskap utifrån didaktisk eller pedagogisk forskning.

Beskriv hur projektet bedrivits? Huvudsökande ska vara en lärare i grundskola eller gymnasium som arbetar inom någon av de åtta kommuner som ingår i FoSam. Projektets omfattning ska motsvara ca 10 % av en heltidstjänst för huvudsökande och utföras i samarbete med en forskare inom motsvarande ämne eller ämnesdidaktik vid Uppsala universitet. Arbetsinsatsen för forskaren ska motsvara ca 5 % av en heltidstjänst. Stor vikt läggs vid projektets spridningspotential till många skolor efter projektetslut.

Genomförande och resultat av projektet ska spridas i tre former:

- En skriftlig rapport som dokumenterar genomförande och erfarenheter
- En muntlig presentation vid ett redovisningsseminarium
- En ämnesdidaktisk artikel som håller akademisk standard för publicering

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet

Lars Olsson, lars.olsson@forumforsamverkan.uu.se

Webb: <http://forumforsamverkan.uu.se/hur-vi-arbetar/utvecklingsprojekt-nt/>

Örebro universitet exempel 1

Projektets namn: Nationella provens effekter på skolan och lärares arbete

Budget och finansiering: Ca 1,3 milj. kronor. Uppdragsgivare är Skolverket.

Projektid (start och slut): 2014-2015

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Örebro universitet och 5 skolor.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? I projektet studeras hur nationella prov i olika ämnen upplevs och tas emot av lärare, skolledare, och elever i grundskolans årskurs 6 och 9.

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Tonvikten ligger på uppfattningar om genomförandet, hur proven och bedömningsanvisningarna upplevs, i vilken mån proven påverkar undervisningen samt hur resultaten används.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen?
Insamling av intervjumaterial från 7 skolledare, 49 lärare och 69 elever (gruppintervjuer) från 5 olika skolor. De intervjuade är praktikinrä personer, de närmast involverade, som ger sin bild av hur de ser på nationella prov och hur de fungerar. Kvalitativ analys av identifierade teman i intervjumaterialet.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:
Jenny Bonnevier, universitetslektor. 019-30 30 80, jenny.bonnevier@oru.se

Örebro universitet exempel 2

Projektets namn: Utbildning som växthus för barns och ungas mänskliga rättigheter

Budget och finansiering: 6,6 milj. kronor. Finansieras av Vetenskapsrådet.

Projektid (start och slut): 2015-2017

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Örebro universitet, Karlstads universitet och Uppsala universitet. Förskolor och grundskolor.

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet? I vårt samhälle värderar vi högt när människor agerar i enlighet med de principer som ställs upp i de mänskliga rättigheterna. Men hur blir mänskliga rättigheter en vägledning i våra interaktioner med andra? Och hur bidrar utbildningen i förskolan och skolan till att barn och unga kan utvecklas som innehavare och utövare av mänskliga rättigheter?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? I det här forskningsprojektet ska vi undersöka hur aktiviteter och processer i utbildningen formar en miljö där barn och unga får växa som rättighetsinnehavare. Mer specifikt ska vi studera hur undervisningsinnehåll och lärandeinnehåll i förskolan och skolan möjliggör, eller begränsar, barns och ungas växande som innehavare och utövare av mänskliga rättigheter.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen? Forskningen genomförs som fältstudier i pedagogisk praktik. Ett antal barn- och ungdomsgrupper ska ingå i studien: förskolebarn 2-4 år, skolbarn 8-10 år och skolungdom 14-16 år. Genom att undersöka olika åldersgrupper vill vi se hur mänskliga rättigheter för barn och unga kommer till uttryck i utbildningssystemets olika delar. De huvudsakliga sätten att samla in data kommer att vara observationer av pågående praktik och samtal med barn och vuxna.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Ann Quennerstedt, professor i pedagogik. 019-30 36 56, ann.quennerstedt@oru.se

Örebro universitet exempel 3

Projektets namn: Forskningscirkel om matematikdidaktik

Budget och finansiering: Ca 500 000 kronor. Finansieras av Örebro kommun.

Projekttid (start och slut): Läsåret 2015/2016

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter: Örebro universitet och Örebro kommun

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet?

Lärare samlas för att söka kunskap kring ett problem som gruppen själva väljer inom det givna området "Elevaktivt arbetssätt, på riktigt!".

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande? Syftet med cirkeln är att utveckla nya kunskaper både för deltagande lärare och för cirkelledarna som kan komma respektive verksamhet till gagn. Genom forskningscirkelns stärks samverkan mellan akademi och praktik, vilket gynnar såväl kommunens skolor som verksamhetsnära forskning vid Örebro universitet. Även om ett viktigt syfte är att utveckla cirkeldeltagarnas egen kunskapsutveckling för elevaktiv undervisning i matematik så är också syftet att cirkelns gemensamma kunskapsproduktion ska kunna användas som verktyg till utveckling i verksamheterna i Örebros skolor och vid Örebro universitet. En viktig del av forskningscirkeln blir därför att sprida de erfarenheter, lärdomar och kunskaper som utvecklats under cirkelns gång.

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärutbildningen? I cirkeln kommer deltagarna dels att formulera en frågeställning att undersöka, dels göra en empirisk undersökning som sedan tolkas och diskuteras tillsammans i gruppen. Data från den empiriska undersökningen samlas in av deltagarna i den egna verksamheten.

Därutöver kommer deltagarna få frågor att reflektera kring, kopplade till, sin egen undervisning.

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet: Per Nilsson, professor matematikdidaktik. 019-30 3047, per.nilsson@oru.se

Förfrågan till nationella RUC-nätverket

Inventering av exempel på praktiktäna forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet

Bakgrund

I en skrivelse till Utbildningsdepartementet 2015-11-04 beskriver Skolforskningsinstitutet (Skolffi) vad de avser med praktiktäna forskning. Av detta underlag framgär bl.a.: Praktiktäna forskning i denna mening utgär därmed från professionens frågor och behov och kännetecknas således av ett kunskapsintresse som i första hand syftar till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande. Vidare involverar sådan forskning ofta de professionella (i det här sammanhanget skolans verksamma) som medforskare och utförs i praktiken dvs. är kollaborativt. Om valet av begrepp skriver Skolffi: För att understryka närheten till undervisningen och klassrumssituationen använder Skolforskningsinstitutet begreppet praktiktäna. I samma underlag lyfter Skolffi problematiken med att avgränsa vad som är utbildningsvetenskaplig forskning och även att kartlägga densamma. Denna forskning rör ett stort antal olika ämnen och institutioner. Skolffi menar även att det är svårt att skilja ut vad som är ämnesdidaktisk forskning från annan utbildningsvetenskaplig forskning. Sammantaget kan vi konstatera att det idag inte finns några möjligheter att på nationell nivå få en korrekt bild av hur mycket praktiktäna forskning som bedrivs, var den bedrivs, hur den bedrivs, eller hur mycket medel den tillförs.

Inventering av exempel från landets RUC

Vid den nationella RUC-träffen hösten 2015 deltog Lena Adamson, direktör Skolforskningsinstitutet (Skolffi). RUC erbjöd sig att sammanställa ett underlag med exempel på praktiktäna forskning inom det utbildningsvetenskapliga fältet. Detta med anledning av att Skolffi planerar utlysningar av medel till denna typ av forskning. RUC-företrädarna var eniga om att det redan pågår projekt och andra aktiviteter av detta slag och att ytterligare satsningar bör göras med hänsyn till det som redan pågår.

Mot denna bakgrund kommer RUC Öst att samordna en inventering av exempel. Kontaktpersoner är Anna-Mia Bergkvist, SU och Cecilia Vestman, MDH. Materialet kommer att sammanställas och presenteras vid nationella RUC-träffen i Dalarna i maj och sedan sändas till Skolffi.

RUC-nätverket inte gör anspråk på att leverera en ”kartläggning” utan snarare en exempelsamling. Därav rubriken ”inventering av exempel”. Med hänvisning till definitionen av praktiktäna forskning ovan bör dessa exempel

- utgär från professionens frågor och behov,
- syfta till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande,
- involvera professionella/skolans verksamma samt
- utföras i praktiken.

Dessa fyra punkter kan användas som kontrollpunkter i varje exempel.

Dokumentation av exempel

Varje RUC/lärosäte ombeds att välja ut tre exempel och beskriva varje exempel på maximalt 1 A4-sida (Times New Roman 12 pt). Beskrivningarna föreslås utgå från följande rubriker och frågor:

Projektets namn:

Budget och finansiering:

Projektid (start och slut):

Medverkande lärosäte/lärosäten och andra parter:

Vilka frågor och behov utgör grund för projektet?

På vilket sätt syftar projektet till att utveckla och förbättra undervisningen och elevernas utveckling och lärande?

Beskriv hur projektet bedrivits? Hur har projektet t.ex. involverat professionella/skolans verksamma samt, om det är aktuellt, studenter inom lärarutbildningen?

Övrig information om projektet:

Kontaktperson för mer information, eventuell webb-adress till projektet:

Tidplan

Skicka exemplen enligt beskrivning ovan i Word-format per e-post till cecilia.vestman@mdh.se senast den 4 maj. En sammanställning presenteras vid nationella RUC-träffen den 19-20 maj i Falun.

Kontakt och frågor

Anna-Mia Bergkvist, Stockholms universitet, anna-mia.bergkvist@su.se eller 08-1207 67 26.

Cecilia Vestman, Mälardalens högskola, cecilia.vestman@mdh.se eller 016-155108.